

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Památné stromy (Terénní výzkum, dokumentace)

Lenka Tačnerová

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tačnerová Lenka

Veřejná správa a regionální rozvoj - Most

Název práce

Památné stromy jako prvek kulturní krajiny ve vybraném regionu Čech

Anglický název

Memorable Trees as Part of Cultural Landscape in a Region Selected

---

Cíle práce

Mapování památných stromů v okrese Most a Chomutov, ochrana památných stromů dnes a v minulosti, hodnocení úrovně současného zdravotního stavu památných stromů, náklady na ošetřování dřevin, zmapování památných stromů a fotodokumentace, s využitím např. pro publikaci o památných stromech města Mostu a Kadaně

Metodika

Prostudování a zhodnocení literatury, terénní šetření, lokalizace stromů, fotodokumentace, dendrometrické parametry

Harmonogram zpracování

leden - únor 2012 - čerpání z literálních pramenů
březen - září 2012 - fotodokumentace a terénní šetření
říjen 2012 - únor 2013 - textová část, přílohy
březen 2013 - odevzdání práce

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

památné stromy, ochrana stromů, ošetřování dřevin, financování, dotace, město Most, Chomutov a Kadaň, péče, životní prostředí, AOPK

Doporučené zdroje informací

REŠ, B. Památné stromy, 1998 (AOPK-ČR), 63 s., ISBN 80-860-6412-3

RNDr. NĚMEC, J. a kol., Památné stromy v Čechách na Moravě, ve Slezsku 2003, ISBN 80-7033-781-8

PhDr. HRUŠKOVÁ, M., TUREK, J. Památné stromy

PhDr. HRUŠKOVÁ, M. Významné stromy severočeského kraje, 1987, Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody - Ústí nad Labem; životní prostředí - Edice ÚZ, nakl. Sagit, a.s., id. č. 27776981, podle stavu k 22.8..2011

PhDr. HRUŠKOVÁ, M., LUDVÍK, B. Paměť stromů, 2006, ISBN 80-204-1500-9,

KOLAŘÍK, J. a kol. Péče o dřeviny rostoucí mimo les II. ČSOP Vlašim

Vedoucí práce

Polišenský Miroslav, PhDr., CSc.

Termín odevzdání

březen 2013

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 10.9.2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Památné stromy (Terénní výzkum, dokumentace)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2013

_____

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce PhDr. Miroslavu Poliškému, CSc. za odborné vedení a podnětné připomínky při konzultacích.

Památné stromy (Terénní výzkum, dokumentace)

Memorable Trees (Field Research, Documentation)

Souhrn

Bakalářská práce je orientovaná na popis památných stromů, vyčíslení nákladů na jejich údržbu a počet ošetření v okrese Most a Chomutov. Přibližuje péči o památné stromy v minulosti a v dnešní době. Zaměřuje se na způsoby získávání peněžních prostředků na ošetření památných stromů z dotací nebo grantů a popisuje zákony, které s ochranou dřevin a památných stromů souvisí. Zabývá se také historií, počtem, symbolikou a hodnotou památných stromů. Dostupné informace byly získány od pracovníků Agentury ochrany přírody a krajiny Ústí nad Labem, ze správy Chráněné krajinné oblasti v Litoměřicích a z odborů životního prostředí Městského úřadu Kadaň, Magistrátu města Mostu a Chomutova. Tyto organizace se zabývají ochranou památných stromů, včetně práce v terénu.

V praktické části bakalářské práce jsou vybrané památné stromy fotograficky zdokumentovány, změřen obvod kmene ve výšce 130 cm, popsán jejich aktuální zdravotní stav a ošetření od doby jejich vyhlášení za památné, včetně vynaložených finančních prostředků na péči. Dále je uveden celkový počet památných stromů v okrese Most a Chomutov s procentuálním rozdělením zastoupených taxonů. Tyto údaje lze využít například pro vytvoření brožury o památných stromech v okrese Most a tím zvýšit zájem veřejnosti o významné stromy v regionu.

Klíčová slova: památné stromy, ochrana stromů, ošetřování dřevin, financování, dotace, město Most, Chomutov a Kadaň, péče, životní prostředí, AOPK ČR

Summary

The bachelor thesis is focused on the description of memorable trees, the quantification of costs for their maintenance and the number of treatment in the districts of Most and Chomutov. It approaches care about the memorable trees in the past and present. It concentrates on ways of raising funds for memorable trees from subsidies and grants and describes laws which relate with protection of wood and memorable trees. It also deals with history, number, symbolism and value of the trees. The available information is obtained from some workers of the Agency for Nature Conservation and Landscape Protection (AOPK), the Ústí Region, from authorities of the protected areas of Litoměřice and from the environmental department of the Municipal Houses in Kadaň, Most and Chomutov. Those organizations deal with the protection of memorable trees, including fieldworks.

In the practical part of the bachelor thesis, the selected memorable trees are photographically documented, their girth is measured in 130 meters above the ground, their current health status and treatment have been described since they were claimed to be memorable, including the expended finance for the care. The total number of memorable trees in the districts of Most and Chomutov and the division of representation of individual taxon are also recorded. Those data are possible to use, for example, for making of brochure about the memorable trees in the district of Most and thereby increasing public interest in significant trees in the region.

Keywords: memorable trees, protection of trees, treatment of wood, finance, grant, towns of Most, Chomutov and Kadaň, care, environment, AOPK ČR

Obsah

1	ÚVOD.....	10
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1	Význam stromů v životě lidí	11
3.2	Péče a ochrana památných stromů v minulosti	12
3.3	Péče a ochrana památných stromů v současnosti.....	14
3.4	Právní aspekty	15
3.4.1	Počet a evidence památných stromů v okrese Most a Chomutov	15
3.4.2	Výběr památných stromů a návrh ochrany.....	20
3.4.3	Postup při vyhlášení a rušení památných stromů	21
3.5	Finanční aspekty	22
3.5.1	Finanční nástroje péče o krajinu a přírodu	22
3.5.2	Náklady na ošetření.....	26
3.5.3	Podmínky pro podávání žádosti o dotaci	29
4	VÝZKUMNÁ A PRAKTICKÁ ČÁST (VYMEZENÍ A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ)	29
4.1	Charakteristika území terénního výzkumu.....	29
4.2	Cíl a použitá metodika	31
4.3	Památné stromy, jejich skupiny a stromořadí v okrese Most.....	31
4.3.1	Dub letní (<i>Quercus robur</i>).....	31
4.3.2	Lípa obecná (<i>Tilia x vulgaris Hayne</i>)	32
4.3.3	Borovice Schwerinova (<i>Pinus x schwerinii Fitschen</i>).....	33
4.3.4	Lípa velkolistá, Lípa srdčitá (<i>Tilia platyphyllos, Tilia cordata</i>), stromořadí	34
4.3.5	Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>), skupina stromů.....	35
4.3.6	Lípa velkolistá (<i>Tilia platyphyllos</i>), skupina stromů.....	36
4.3.7	Jírovec Maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	37

4.3.8	Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>)	37
4.3.9	Lípa velkolistá (<i>Tilia platyphyllos</i>), skupina stromů.....	38
4.3.10	Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>), skupina stromů.....	39
4.4	Památné stromy, jejich skupiny a stromořadí v okrese Chomutov	40
4.4.1	Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>)	40
4.4.2	Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>)	41
4.4.3	Buk lesní „převislý“ (<i>Fagus sylvatica pendula</i>), skupina stromů	42
4.4.4	Jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i>), skupina stromů	42
4.4.5	Ořešák černý (<i>Juglans nigra</i>), skupina stromů	43
4.4.6	Dub zimní (<i>Quercus petraea</i>), skupina stromů	44
4.4.7	Dub zimní (<i>Quercus petraea</i>), skupina stromů.....	44
4.4.8	Jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i>), skupina stromů	45
4.4.9	Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>), skupina stromů.....	46
4.5	Výsledky a diskuse.....	47
4.6	Návrh brožury	51
5	ZÁVĚR	54
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	56
6.1	Seznam literatury	56
6.2	Internetové odkazy:.....	57
6.3	Seznam tabulek	58
6.4	Seznam grafů.....	58
6.5	Seznam map	58
6.6	Seznam použitých zkratk.....	58
7	SEZNAM PŘÍLOH.....	60

1 ÚVOD

Na začátku byl strom...

Stál významně v krajině a tak ho objevil člověk. Poseděl pod ním, sešel se pod ním s přáteli, hrál si s dětmi, počal nový život i zemřel.

A strom tam byl stále, přežil desítky lidských životů a stal se památným stromem - živým organismem, který nás všechny spojuje a přesahuje jako dominanta krajiny a času. Postůjme pod ním s radostí i respektem, zamysleme se nad jeho životem a hodnotami, které nám přináší (Hrušková, Ludvík 2006).

Mohutný vzpřímený strom v krajině, s kořeny hluboko v zemi, působí jako nezlomný pilíř a je obrazem celého vesmíru. Nebo přinejmenším naší planety - Strom života jako živoucí, vyvíjející se organismus (Hageneder, 2005).

Stromy v lesích a městech jsou pro nás samozřejmostí, aniž bychom si uvědomovali, co všechno nám poskytují. Dřevo na stavbu domů, oltářů nebo hraček. Potravu a úkryt pro nás i pro mnohé živočichy. Kůru a plody, kterých lze využít ve farmaceutickém průmyslu. Patří do měst a vesnic stejně tak, jako lidé. Jejich život je spjat s historií rodin, měst i států. Rostou na náměstích, u kapliček a kostelů, na hřbitovech, nebo osamoceně v krajině. Z hlediska estetického či historického patří mezi neopomenutelné prvky kulturní krajiny. Neocenitelný význam mají také pro udržování ekologické stability a zlepšování životního prostředí v regionech. Zejména staré stromy jsou také naším genetickým bohatstvím, většinou jsou pozůstatkem populací domácích dřevin. Zvláštní postavení stromů je dáno nejen hospodářským významem, ale i duchovním, kdy v mnoha zemích je stromům od pradávna přisuzována také nadpřirozená síla a moc. Každý člověk by měl mít stromy v úctě, starat se o ně a snažit se, aby přežily další generace. Stromy si pamatují.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Bakalářská práce je zaměřena na popis aktuálního zdravotního stavu památných stromů v okrese Most a Chomutov a jejich fotodokumentaci. Dále se práce zabývá tím, zda vlastníci nebo nájemci pozemků památné stromy ošetřují a jaké náklady na tuto péči vynaložili. Dalším cílem je získání dostateku informací a materiálu pro vytvoření brožury, ve které budou uvedeny všechny památné stromy v okrese Most se zákresem v turistické

mapě, včetně kulturních a historických zajímavostí, které se stromy souvisí. Tím vznikne ucelených soubor, ve kterém budou uvedeny památné stromy, naučné stezky, cyklotrasy a kulturní památky v okolí a informace se mohou dostat do podvědomí široké veřejnosti. Region se tak může stát atraktivnějším pro návštěvníky a turisty.

Péče o památné stromy je velice časově a finančně náročná, nejen z hlediska jejich celkového počtu. Z tohoto důvodu je v bakalářské práci popsáno, jakým způsobem je možné žádat o granty a dotace např. z Operačního programu Životní prostředí, nebo z dotačních programů financovaných z národních zdrojů.

Podle zákona č. 114/1992 Sb., § 7, má ochranu a péči o památné stromy zajišťovat vlastník či nájemce pozemku, na kterém strom roste. Mnohdy jde o fyzické osoby nebo malé obce, pro které je dotace vzhledem k jejich finančním možnostem potřebná.

Součástí práce je návštěva správy CHKO České středohoří v Litoměřicích, AOPK v Ústí nad Labem a seznámení se pomocí techniky nepřímého pozorování, formou standardizovaného rozhovoru s řízenými otázkami s prací zaměstnanců výše uvedených organizací, včetně odborů životního prostředí v Kadani, Mostě a Chomutově. Dále prostudování literatury o památných stromech v regionu, o ošetřování starých dřevin, o finančních nástrojích péče o přírodu a krajinu včetně zákonů, které s péčí a ochranou o památné stromy souvisí.

Vlastníci nebo nájemci pozemků, na kterých stromy rostou, budou požádáni písemně dopisem, nebo formou standardizovaného rozhovoru o doplnění informací, které se týkají počtu a způsobu ošetřování stromů, včetně výdajů s tím spojených.

Památné stromy budou během terénního výzkumu fotograficky zdokumentovány a popsány. Bude změřen obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí látkovým pásmem a vyčísleny náklady, které byly na ošetření stromů vynaloženy. V návrhu brožury o památných stromech v okr. Most budou uvedeny všechny zjištěné a dostupné informace.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Význam stromů v životě lidí

Propojením života stromů s životem lidí prokazujeme přírodě úctu, kterou si zaslouží. Je to vztah, který patří k nejzákladnějším (Hrušková, 2005).

Lidé, stromy, krajina – to vše k sobě od pradávna náleží. Díky stromům mají lidé domy, kostely, nábytek, krásné zahrady i lesy. Z dřevin lze využít také plody, listy a větve. Od počátku našeho života nás strom provázel, provází a slouží. Stromy nás chrání svou korunou i kořeny (Hrušková, 2005).

Stromy dotvářejí krajinu, ve které jsou často dominantou. Slouží jako orientační body, často vymezovaly hranice mezi vesnicemi, městy i státy. Podobně jako každý strom a keř počínají i ty největší stromy svůj život jako nepatrné semenáče s malou nadějí na přežití. S postupujícím růstem, pokud byly vysazeny na vhodných stanovištích, dokáží svou převahu nad všemi ostatními rostlinami, díky svému vysokému vzrůstu, mimořádně stabilnímu tělu a dlouhověkosti, kterou předčí většinu ostatních organismů (Kremer, 1995).

Význam dřevin je důležitý i z hlediska historického. Rozsáhlé lesy v období karbonu vyprodukovaly obrovský nadbytek dřeva. Největší část zůstala v organické formě a v průběhu mnoha let se změnila na uhlí a ropu. Z této nadprodukce pravěkých lesů žije dnes naše civilizace. Neodmyslitelný význam pro člověka má také zeleň, v souvislosti se zlepšováním životního prostředí. K tomu dochází především pro schopnost rostlin a stromů regenerovat kvalitu vzduchu. Každý hektar vzrostlého lesa spotřebuje ročně průměrně 41 300 kg oxidu uhličitého a vyprodukuje cca 30 000 kg kyslíku. Pomocí výsadby dřevin se také rekultivují zdevastovaná území, např. v regionu Mostecká a Chomutovska, kde byla krajina a příroda zasažena těžbou hnědého uhlí. Stromy mají také protihlukové účinky a schopnost udržovat ekologickou stabilitu ekosystémů (Štýs a kol., 2006).

Stromy mají velký význam pro člověka i z hlediska náboženského. V minulosti lidé věřili v nadpřirozenou moc a sílu stromů. Například dub byl posvátným stromem našich předků a ti ho spojovali s bohy bouře a blesku (Hageneder, 2005). Jasan Yggdrasil byl vesmírným stromem nordické mytologie. Jilm byl pro staré Řeky symbolem smrti a zármutku. Borovici pokládali Germáni za symbol dlouhého a věčného života. A lípa je naším národním symbolem od doby obrozenecké. Bývá také velmi často vyhlášována památným stromem (Němec a kol., 2003).

3.2 Péče a ochrana památných stromů v minulosti

Lesy vždy někomu patřily. Králi, knížeti, mocným i méně bohatým. A na nich záviselo, jakým způsobem budou o stromy pečovat. Například Karel IV. v „lesním řádu

chebském“ zakazuje pálení dřeva vhodného na stavby, omezuje těžbu kvalitního dubu a šetří lípy. Ještě přísnější pak byl zákoník Majestas Carolinae, který ustanovil hlavně ochranu živých stromů v lesích. Také „lesní řád“ Marie Terezie z roku 1754 určoval, že všechny lesy musí zůstat průchodné. V roce 1838 zřídil hrabě Jiří Augustin Zangueval Buguoy na svém Jihočeském panství v oblasti Novohradských hor dvě chráněné pralesní rezervace, které se staly našimi nejstaršími chráněnými územími (Hrušková, 2005).

Jednalo se o Žofinský prales v Novohradských horách, jehož ochrana byla tehdy deklarována na ploše 38 ha. V dopise tehdy hrabě napsal: „Vzhledem k tomu, že lesy těchto vlastností budou brzy známy jen z historického popisu, rozhodl jsem se zachovat zmíněnou lesní část jako památku dob dávno minulých k názornému požitku pravých přátel přírody, vzdát se v ní veškerého hospodářského těžení a příkazuji, aby se v této části nekácelo žádné dříví, nehrabalo stelivo a nesbíralo drobné dříví, zkrátka aby vše bylo ponecháno v dnešním stavu.“

Zdroj: (<http://www.mezistromy.cz/cz/les/prirodni-lesni-oblasti/novohradske-hory>)

Jedním z nejstarších předpisů, který řeší hospodaření v lese a také tresty za jeho poškozování, je „Právo českého knížete Konráda II. Oty“, z roku 1189.

Prvním, kdo použil pojem přírodní památka pro mohutné a staré dřeviny byl Alexander von Humboldt (1769 – 1859), univerzitní profesor v Berlíně. Hugo Conwentz v roce 1900 tento termín rozšířil i na aleje, stanoviště vzácných rostlin a parky (Němec a kol., 2003).

V roce 1899 se poprvé v literatuře objevuje název „památné stromy“. Jejich soupis vytvořil Jan Evangelista Chadt – Ševětínský. Přehled neustále doplňoval a také vydal vlastním nákladem. Jako jeden z prvních si uvědomoval význam a existenci věkovitých stromů (Hrušková, 2005).

Na přelomu 19. a 20. století je u nás historie ochrany památných stromů spojena se vznikem a činností okrašlovacích spolků. Svaz českých okrašlovacích spolků v Království českém vznikl 30. října 1904 v Praze (U Choděru). Od roku 1904 až do počátku padesátých let vydával Svaz ojedinelý časopis „Krása našeho domova“, ve kterém se objevuje mnoho údajů o ochraně památných stromů.

V roce 1908 publikoval J. E. Chadt - Ševětínský v časopise „Český lid“ soupis „Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“. Publikace obsahovala popis

165 vzácných stromů a třiceti obrazů. V roce 1913 v Písku vyšlo doplněné vydání, které obsahovalo 320 stromů s šedesáti obrazy a ještě jako samostatný oddíl v knize „Dějiny lesů a lesnictví“. Z přehledu, který byl doplněn i s pomocí ostatních přispěvovatelů lze čerpat cenné informace i dnes.

V roce 1918 – 1922 publikoval Rudolf Maximovič „Soupis významných stromů, alejí, porostů a keřů hejtmanství čáslavského“. V této době záviselo na vlastnících, jakým způsobem budou o dřeviny pečovat. Od roku 1920 však bylo možné využít přidělovacího zákona k ochraně a péči o památné stromy. V roce 1940 započal Svaz pro okrašlování a ochranu domoviny s revizí starých památných stromů a s vytvářením nového soupisu našich starých a památných stromů (Emler J., 1941). Další „Soupis památných neb význačných stromů, stromořadí a porostů“ byl prováděn v letech 1941 - 1956 spolupracovníky ochrany přírody – především konzervátory (Němec a kol., 2003).

3.3 Péče a ochrana památných stromů v současnosti

Péče o památné stromy se u nás začala více rozvíjet v 70. a 80. letech dvacátého století. Problém však byl s nedostatkem finančních prostředků a odborných pracovníků, kteří by profesionální péči o staré dřeviny prováděli. Podmínky se začaly podstatně zlepšovat po roce 1989, díky novému zákonu o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., Státnímu fondu životního prostředí a lépe fungujícímu systému péče o chráněné části přírody. Na péči o památné stromy se začaly vynakládat nemalé peněžní částky. Začala také vznikat řada firem se specializací na ošetřování dřevin a tím se situace u nás značně zlepšila (Němec a kol., 2003).

Podle zákona č. 114/1992 Sb., §7, odst. 1, 2 jsou dřeviny chráněny před poškozováním a ničením, přičemž péče, udržování a ošetřování stromů je povinností vlastníka pozemku, na kterém strom roste (§7, odst. 1, 2 zákona č. 114/1992 Sb.).

Základem pro vykonávání zákroků při ošetřování stromů je nutné znát jejich anatomii, funkci jednotlivých částí stromů a v nich probíhající fyziologické procesy. Při výběru zásahu by mělo být samozřejmostí provedení komplexního zhodnocení zdravotního stavu stromu. Poté je nutné zásahy naplánovat a provádět tak, aby riziko negativního ovlivnění zdravotního stavu dřeviny bylo minimální. Prioritou by mělo být provedení ošetření stromů odborníky (Štýs a kol., 2006).

Ošetřování památných stromů, jejich skupin a stromořadí se podle ceníku AOPK ČR řadí do tří kategorií. „Do I. kategorie patří: stromy nenáročné, s nízkou až střední dimenzí větví, nebo stromy mladé. U stromů se provádí zdravotní řez, bezpečnostní řez, ošetření řezných ploch popřípadě dutin a odklizení dřevní hmoty včetně štěpkování. Do II. kategorie patří: méně až středně náročné stromy, s nízkou až střední dimenzí větví, u nichž lze provádět ořez stromolezeckou technikou uvnitř koruny. U stromů se provádí komplexní ořez koruny, bezpečnostní a zdravotní řez, ošetření řezných ploch, popřípadě dutin, odklizení dřevní hmoty včetně štěpkování. Do III. kategorie patří: ošetřování památných a mohutných stromů, nebo stromů u komunikací či staveb. Jde o náročné a složité zásahy v korunách přesílených stromů.“ Ošetření je stejné jako u druhé kategorie, často jsou také instalovány vazby, aby zabránily prasknutí či zlomení větví. Zdroj: (<http://www.dotace.nature.cz/res/data/003/000612.xls>)

Každý řez v podstatě strom poraní. Proto je velice důležité, aby byly větve řezány pouze v takové míře, která je pro ošetření stromu nezbytně nutná. Musí být ujasněn cíl řezu, adekvátní druh a rozsah, použita správná technika, zvolena správná doba a poté aplikováno vhodné ošetření rány. Tím lze prodloužit funkčnost a životaschopnost stromu.

Život stromů lze rozčlenit do několika fází. První fáze trvá obvykle nejdéle. Dřevina roste rovnoměrně a zvětšuje se množství vytvářejícího se dřeva. Později se růst zpomalí a hmoty nepřibývá. Strom je v rovnovážné fázi, která trvá i několik desetiletí. V tomto období strom neroste, ale hmoty neubývá. S postupujícím stářím začínají odbourávací pochody a strom ztrácí více dřeva, než může nahradit. Kmen začíná uvnitř práchnivět, lámou se velké větve. V místech lomu mohou strom napadnout dřevokazné houby. Koloběh se uzavírá, z půdy vzešel a půdou se stane. Naštěstí stromy umírají pomalu a včasným a odborným zásahem jim můžeme život prodloužit (Štýs a kol., 2006).

3.4 Právní aspekty

3.4.1 Počet a evidence památných stromů v okrese Most a Chomutov

Vyhlášené památné stromy, jejich skupiny a stromořadí jsou evidovány v Ústředním seznamu ochrany přírody. Ke dni 15. 10. 2012 bylo v okrese Chomutov evidováno 300 památných stromů, z toho žijících 295. V průběhu let pět památných stromů zaniklo,

nebo byla zrušena ochrana. Stromy lze rozdělit na solitéry a skupiny stromů podle počtu dřevin ve skupině. Z 295 památných stromů je:

- solitér 57
- skupin stromů (od 2 do 5 dřevin) - 8, s celkovým počtem 19 stromů
- skupin stromů (nad 5 dřevin) - 8, s celkovým počtem 219 stromů.

Památné stromy v okrese Chomutov jsou zastoupeny patnácti druhy. Nejvyšším počtem je zastoupen kaštanovník, lípa a dub. Počet a zastoupení žijících památných stromů v okrese Chomutov k 15. 10. 2012 je uveden v tabulce 1.

Tabulka 1 - Počet a zastoupení památných stromů v okrese Chomutov k 15. 10. 2012.

Druh	Počet	Zastoupení v %
kaštanovník	136	46,1
lípa	46	15,6
dub	43	14,6
modřín	23	7,8
smrk	17	5,8
platan	12	4,1
jírovec	3	1,0
javor	3	1,0
jasan	3	1,0
buk	2	0,7
hrušeň	2	0,7
ořešák	1	0,3
akát	1	0,3
douglaska	1	0,3
olše	1	0,3
hlošina	1	0,3
CELKEM	295	100

Zdroj: ÚSOP, zpracování vlastní

Počet vyhlášených památných stromů, jejich skupin a stromořadí od roku 1976 - 2012 je uveden v tabulce 2.

Tabulka 2 - Počet památných stromů, jejich skupin a stromořadí, vyhlášených od roku 1976-2012 v okrese Chomutov.

Rok		Rok	
1976	3 skupiny stromů, 3 solitéry	2000	2 skupiny stromů, 4 solitéry
1983	6 solitér	2001	1 solitéra
1986	1 skupina stromů, 1 solitéra	2002	1 skupina stromů, 1 solitéra
1989	1 skupina stromů, 1 solitéra	2004	1 skupina stromů, 4 solitéry
1990	1 skupina stromů, 1 solitéra	2005	1 solitéra
1994	2 solitéry	2006	1 solitéra
1995	1 skupina stromů, 2 solitéry	2007	3 solitéry
1996	2 solitéry	2008	1 solitéra
1997	4 skupiny stromů, 6 solitér	2009	1 solitéra
1998	1 skupina stromů, 9 solitér	2010	4 solitéry
1999	1 skupina stromů, 2 solitéry	2011	1 solitéra

Zdroj: ÚSOP, (<http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/pstromy/index.php?frame>)

V okrese Most bylo ke dni 15. 10. 2012 evidováno 20 žijících památných stromů, jejich skupin a stromořadí. Původně bylo dřevin 22, ale v roce 2006 dvě lípy zanikly. Z celkového počtu je:

- solitér 5
- skupin stromů (od 2 do 5 dřevin) – 4, s celkovým počtem 8 stromů
- stromořadí - 1, s celkovým počtem 7 stromů

Památné stromy v regionu Mostecka jsou zastoupeny pouze čtyřmi druhy, nejvyšší zastoupení má lípa. Počet a zastoupení památných stromů v okrese Most k 15. 10. 2012 je uveden v tabulce 3.

**Tabulka 3 – Počet a zastoupení památných stromů v okrese Most
k 15. 10. 2012.**

Druh	Počet	Zastoupení v %
lípa	17	85
borovice	1	5
jírovec	1	5
dub	1	5
CELKEM	20	100

Zdroj: ÚSOP, zpracování vlastní

Počet vyhlášených památných stromů, jejich skupin a stromořadí v okrese Most od roku 1987 – 2012 je uveden v tabulce 4.

**Tabulka 4 - Počet vyhlášených památných stromů, jejich skupin
a stromořadí v okrese Most od roku 1987 – 2012.**

Rok	
1987	1 solitéra
1989	4 solitéry, 4 skupin stromů
2008	1 solitéra, 1 stromořadí

Zdroj: ÚSOP, (<http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/pstromy/index.php?frame>)

Evidence památných stromů je dána zákonem č. 114/1992 Sb., § 47, odstavec 1, 2, 3. Památné stromy, jejich skupiny a stromořadí jsou evidovány v Ústředním seznamu ochrany přírody, který vede AOPK ČR. Označují se tabulemi s malým státním znakem České republiky a nápisem „památný strom, památné stromy nebo alej památných stromů“. Tabule je umístěna na samostatném sloupku v blízkosti stromu. Přesnější podmínky a způsob označení v terénu či mapových podkladech stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem (§ 47, odstavec 1, 2, 3, zákona č. 114/1992 Sb.).

Památné stromy, jejich skupiny, stromořadí i smluvně chráněné památné stromy jsou pro potřebu identifikace a evidence opatřeny číselnou řadou evidenčních čísel,

zanesenou v ústředním seznamu. Pokud je památný strom skácen nebo zanikne, žádný nový strom už nedostane toto evidenční číslo. Evidenční číslo je přiděleno, pokud je AOPK ČR zaslán úplný seznam dokumentů, který obsahuje pravomocné rozhodnutí o vyhlášení památného stromu nebo smlouvu o prohlášení stromu za smluvně chráněný památný strom, zákres v kopii katastrální mapy a ostatní údaje uvedené v tabulce 5. Zdroj: (<http://old.ochranaprirody.cz/res/data/212/026852.pdf>)

Tabulka 5 - Údaje z evidenčního listu památného stromu.

Typ údaje	Obsah
Identifikační údaje	evidenční číslo, název, jednotlivý strom, skupina stromů, stromořadí, počet stromů, druhová jména – česká a vědecká
Údaje o vyhlášení, změně nebo rušení památného stromu	kdo vydal, číslo jednací, datum vydání, datum nabytí právní moci, zobrazení dokumentace
Typ ochranného pásma památného stromu	ochranné pásmo ze zákona či vyhlášené zřizovacím aktem
Grafické znázornění polohy památného stromu	souřadnice bodů, které se nacházejí ve středu kmenů stromů tvořících památné stromy
Výjimky z ochrany památných stromů	kdo vydal, číslo jednací, datum vydání, datum nabytí právní moci, období platnosti, § zákona, ke kterému se vztahují, předmět výjimky
Údaje o poloze památného stromu	číslo a název katastrálního území, obec, okres, kraj, překryv se ZCHÚ, PO a EVL
Souřadnice udávající polohu kmenů stromů tvořících památné stromy	číslo bodu, souřadnice bodů (S-JTSK), způsob zjištění souřadnic, přesnost
Čísla mapových listů	základní mapa ČR 1:10000, SMO 1:5000, katastrální mapa
Seznam parcel platný k datu vyhlášení památných stromů	druh evidence, parcelní číslo, katastrální území, výměra a druh pozemku

Zdroj: (<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-64>)

Ode dne doručení úplného souboru dokumentů přidělí správce ústředního seznamu objektům do 15 dnů evidenční číslo. Přidělení evidenčního čísla novému objektu doloží správce ústředního seznamu písemným záznamem, originál bude uložen ve složce sbírky listin. Tuto skutečnost sdělí také orgánu ochrany přírody, který objekt vyhlásil.

3.4.2 Výběr památných stromů a návrh ochrany

Kterýkoliv člověk může navrhnout vybraný strom za památný. Nejsou přesně specifikována kritéria, která jsou podnětem pro vyhlášení určitého stromu za památný, ale dřevina musí být nějakým způsobem jedinečná. Například vzrůstem, věkem, habitem, dendrologickou hodnotou nebo spojením s historickou událostí či pověstí. Může být také krajinnou dominantou, nebo součástí kulturní památky. Je ovšem nutné brát ohled také na zdravotní stav dřeviny, na její životaschopnost nebo ohrožení.

Návrh musí obsahovat přesné zakreslení stromů do podrobné mapy a důvod, proč má být strom vyhlášen za památný (další náležitosti – majitele stromů, čísla parcel dotčených ochranným pásmem a podobně zjistí orgán ochrany přírody). Poté je zaslán orgánu, který je oprávněn památné stromy vyhlášovat. Obvykle jím bývají pověřené obecní úřady, městské úřady nebo magistráty statutárních měst, konkrétně odbory životního prostředí.

Príslušný orgán ochrany přírody posoudí návrh, odborně dopracuje a vydá oznámení o svém záměru.

Základní právní normou v oboru ochrany památných stromů je zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů a na tento zákon navazující prováděcí předpisy (vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb. a vyhláška č. 60/2008 Sb.).

Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí lze vyhlásit za památné pouze na základě rozhodnutí orgánu ochrany přírody. Ošetřování památných stromů je také prováděno pouze se souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil. Památné stromy je zakázáno ničit, poškozovat a rušit v jejich přirozeném vývoji. Před škodlivými vlivy okolí vymezí orgán ochrany přírody, který strom vyhlásil za památný, ochranné pásmo, ve kterém lze provádět stavební činnost či jiné zásahy pouze se souhlasem orgánu ochrany přírody. Pokud není ochranné pásmo určeno jinak, obecně platí, že každý památný strom má základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene, měřeného ve výšce 130 cm nad zemí. Zde není povolena žádná činnost, která by mohla strom poškodit (§46, odst. 1, 2, 3, zákona č. 114/1992 Sb.).

3.4.3 Postup při vyhlášení a rušení památných stromů

Návrh na vyhlášení stromu, skupin stromů nebo stromořadí za památné schvaluje orgán ochrany přírody. Vypracovaný návrh obsahuje: název a popis dřeviny, počet, obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí, výšku stromu a koruny, šířku koruny, stáří stromu, zdravotní stav, datum popisu, zdůvodnění a podmínky ochrany, vymezení ochranného pásma, podmínky režimu ochranného pásma, zdroje možného ohrožení a navrhovaná opatření, údaje o literatuře, o fyziologickém stavu, o historickém významu či pověsti, fotodokumentaci, polohu, nadmořskou výšku, číslo základní mapy 1:50 000 a mapový snímek, číslo pozemkové parcely, název katastrální území, obce, kraje a pověřeného obecního úřadu, jméno vlastníka pozemku, datum a jméno zpracovatele, vyjádření regionálního pracoviště AOPK ČR a přílohy – výpis z evidence nemovitostí, snímek pozemkové mapy, zákres do SMO 1:50 000, výřezy základní mapy 1:50 000.

Zdroj: (<http://old.ochranaprirody.cz/palava/index.php?cmd=page&id=4446>)

Po podání žádosti příslušnému orgánu ochrany přírody a po schválení návrhu je zahájeno správní řízení. Jeho účastníky jsou vlastníci pozemků, na kterých se strom nachází, vlastníci sousedních pozemků, na které zasahuje ochranné pásmo stromu, obce, občanská sdružení, jejichž posláním je podle stanov ochrana přírody a krajiny, mající právní subjektivitu a při správním řízení mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny, pokud se k řízení přihlásí písemně do 8 dnů, ode dne, kdy jim bylo oznámeno zahájení řízení (§71, odst. 3, §70, odst. 1, 2, 3, zákona č. 114/1992 Sb.).

Dále musí být záměr projednán s orgány státní správy dotčenými podle zvláštních předpisů. Dotčené orgány státní správy se musí k návrhu na vyhlášení stromu za památný vyjádřit do 30 dnů od doby, kdy jim byl návrh předložen (§55 odst. 1, 3, zákona č. 114/1992 Sb.).

Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí jsou vyhlašovány za památné na základě vydaného správního rozhodnutí orgánu ochrany přírody. Rozhodnutí obsahuje výrokovou část, ve které jsou uvedeny specifikace předmětu vyhlášení, jeho umístění, vlastníci či nájemce pozemku a vymezení ochranného pásma. Dále obsahuje odůvodnění. Zde jsou uvedeny důvody vyhlášení stromu, nebo stromů za památné, vyhodnocení průběhu řízení a jak bylo naloženo s možnými námitkami účastníků řízení. Třetí část obsahuje poučení o odvolání - lhůtu, ve které je možné podat

odvolání, od kterého dne lhůta běží, u kterého správního orgánu se odvolání podává, který správní orgán o něm rozhoduje a v kolika vyhotoveních je nutné odvolání podat. Odvolacím orgánem rozhodnutí pověřených obecních úřadů jsou krajské úřady, u správy národních parků a CHKO je odvolacím orgánem MŽP. Pokud účastníci řízení nevyužijí možnosti odvolání, rozhodnutí nabývá právní moci po uplynutí odvolací lhůty (Reš, Štěrba, 2010).

Vlastník pozemku či nájemce, na kterém se strom nachází, by měl být seznámen se všemi okolnostmi a povinnostmi, které s vyhlášením stromu za památný souvisí.

„Zrušit ochranu památného stromu může orgán ochrany přírody jen z důvodu, pro který lze udělit výjimku podle §56. “ (zákon č. 114/1992 Sb., §46, odst. 4). „Výjimky ze zákazů u památných stromů podle § 46 odst. 2, v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody, povoluje orgán ochrany přírody“ ... (§56, odst. 1, zákona č. 114/1992 Sb.).

Ochrana památného stromu je zrušena Rozhodnutím, které obsahuje rozhodnutí, odůvodnění tohoto výroku a poučení o opravném prostředku. Proti Rozhodnutí se lze podle zákona č. 500/2004 Sb., §81 odst. 1 správního řádu odvolat do 15 dnů ode dne oznámení tohoto rozhodnutí. Odvolacím orgánem jsou krajské úřady, v případě, že ochranu ruší správy NP nebo CHKO, je odvolacím orgánem MŽP. Důvodem ke zrušení ochrany památného stromu je také jeho zánik nebo silné poškození. Pokud je to však možné a strom neohrožuje provozní bezpečnost v okolí, je vhodné uchovat torzo stromu až do úplného rozpadu. Se stromem je spojeno mnoho dalších biot, proto je nejšetrnějším řešením ponechání stromu na místě (Reš, Štěrba, 2010).

3.5 Finanční aspekty

3.5.1 Finanční nástroje péče o krajinu a přírodu

Nejdůležitějšími národními finančními zdroji pro poskytování podpory v oblasti životního prostředí je Státní fond životního prostředí ČR a státní rozpočet. Podpory jsou poskytovány v rámci vyhlášených národních programů. Mezi programy MŽP, které jsou financovány ze Státního rozpočtu, patří také Program péče o krajinu. Zdroj:(www.mzp.cz/cz/narodni_programy)

Dne 18. 5. 2012 byla podepsaná nová směrnice pro poskytování finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu na období 2012-2014 (směrnice MŽP č.6/2012). Směrnice stanovuje postup pro předkládání žádostí v letech 2012 - 2014, postup při projednávání žádostí, přidělování finančních prostředků a pro čerpání finančních prostředků a kontrolu.

„Péči o dřeviny, památné stromy a jinak významné stromy podporují tyto programy:

- Operační program Životní prostředí, Obnova krajinných struktur (oblast podpory 6.3), dotováno z evropských fondů (ERDF)
- Operační program Životní prostředí, Podpora regenerace urbanizované krajiny (oblast podpory 6.5), dotováno z evropských fondů (ERDF)
- Program péče o krajinu, Podprogram pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o ZCHÚ a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany PO a EVL
- Program péče o krajinu (Podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí)
- Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (Podprogram 115162 - Podpora péče o ZCHÚ PO, EVL)
- Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (Podprogram 115165 - Podpora adaptace nelesních ekosystémů)
- Program LIFE + Příroda a biologická rozmanitost“
(AOPK ČR, 2011, s. 4, 5)

Finanční prostředky, které lze použít na ošetření památných stromů, jejich skupin a stromořadí nabízí Program péče o krajinu, Podprogram B – pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí. V článku 17 směrnice MŽP č. 6/2012, v Podprogramu B, B. 2, Péče o krajinné prvky, B. 2, b) Péče o památné stromy, jejich skupiny a stromořadí je uveden typ opatření. Opatření se týká ošetření a ochrany významných a památných stromů a stromořadí, včetně jejich dosadeb. Výše přiznaných finančních prostředků může dosahovat až 100% uznaných nákladů z rozpočtové části příslušné dokumentace a podmínek daného sběrného místa. Maximální výše podpory může

činit 250 000 Kč. Podprogram B zajišťuje AOPK ČR a Odbor obecné ochrany přírody a krajiny MŽP.

Zdroj: (<http://www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html>)

Žadatelem může být fyzická osoba, právnická osoba, nebo organizační složka státu. Podmínkou je právní vztah k pozemkům, na kterých má být opatření provedeno. Z pověření vlastníka či nájemce pozemku může být žadatelem i jiná fyzická nebo právnická osoba. Na základě výzvy podává žadatel žádost včetně příloh v jednom vyhotovení u místně příslušného sběrného místa. Dle potřeby doplní žadatel další podklady k projednávané žádosti, podle požadavků místně příslušného sběrného místa. Místně příslušné sběrné místo vyhodnotí doložené žádosti a určí jejich pořadí. Pokud nedojde k úplnému rozdělení finančních prostředků daných Programů v rámci schválených žádostí v první výzvě, je vyhlášena druhá výzva. Rozhodnutí o poskytnutí finančních prostředků vydá MŽP. Rozhodnutí je oprávněn podepsat ředitel AOPK ČR, na základě zmocnění ministra životního prostředí. Pokud je žadatelem právnická osoba nebo organizační složka státu, k podpisu je zmocněn ministrem životního prostředí ředitel odboru obecné ochrany přírody a krajiny ministerstva.

Zdroj: (<http://www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html>)

Návrh rozhodnutí zpracuje příslušné sběrné místo ve čtyřech vyhotoveních. Poté písemně oznámí žadateli, zda byla žádost schválena nebo zamítnuta. Učiní tak do 80 dnů od data ukončení přijímání žádostí v rámci dané výzvy. V případě zamítnutí žádosti jsou uvedeny důvody zamítnutí.

Dále je možné čerpat finanční prostředky v rámci Programu péče o krajinu (2012 - 2014) z Podprogramu A. Předmět podpory na realizaci konkrétních opatření je uveden v článku 9, 2. „Údržba a budování technických zařízení nebo objektů sloužících k zajištění státem chráněných zájmů v předmětných územích, a)... instalace nebo údržba tabulí vyznačujících předmětná území a památné stromy...“ a v článku 9, 4. „Opatření zajišťující existenci částí přírody, pro jejichž ochranu byla předmětná území zřízena (včetně předmětů ochrany evropsky významných lokalit navržených k ochraně) nebo opatření zajišťující existenci zvláště chráněného druhu, i) zajištění péče o památné stromy, jejich skupiny a stromořadí včetně jejich dosadeb“ (směrnice MŽP 6/2012, s. 8, 9, 10).

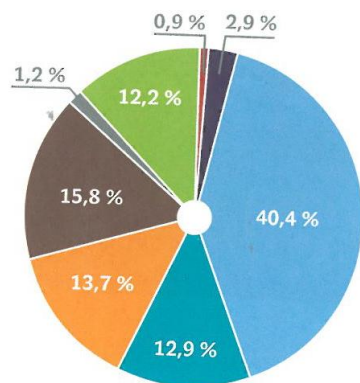
„Příjemcem finančních prostředků v rámci Podprogramu A jsou: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa Krkonošského národního parku, Správa národního parku České Švýcarsko, Správa Národního parku Podyjí, Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava, Správa jeskyní České republiky“. Příjemce podává souhrnnou žádost na odbor obecné ochrany přírody a krajiny ministerstva životního prostředí do 31. 3. aktuálního roku.

Zdroj: (<http://www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html>)

Další možností je získání peněžní podpory z programů evropských fondů. Péči o krajinu podporuje Operační program Životní prostředí (graf 1). Pro roky 2007 – 2013 nabízí z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj téměř 5 miliard eur na projekty zlepšující životní prostředí. Cílem tohoto programu je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí v České republice.

Graf 1 - Graf vyjadřující podíl jednotlivých prioritních os Operačního programu Životního prostředí

Prioritní osa 6 - Zlepšování stavu přírody a krajiny

Zdroj: AOPK ČR, Průvodce dotacemi v OPŽP, s. 2

Jde o oblast podpory: prioritní osa 6. – Zlepšování stavu přírody a krajiny, 6.3. - Obnova krajinných struktur. Podporovaným opatřením je péče o významné nebo památné stromy a aleje, včetně obnovy a zachování krajinných prvků. Výše dotace může dosahovat až 90 % výše nákladů. Žadatelem může být obec, město, svazek obcí, kraj, příspěvkové organizace krajů, státní podniky, státní příspěvkové organizace, občanská

sdužení, organizační složky státu a další subjekty. Žádosti jsou zasílány na Krajská střediska AOPK ČR (AOPK ČR, Průvodce dotacemi v OPŽP).

Dále je možné realizovat ošetření památného stromu z prostředků nadačních fondů nebo neziskových organizací. Například z Nadace Partnerství, kde je možnost získání grantu v rámci výzvy: projekt Zdravé stromy pro zítřek (IV. ročník). Jde o bezplatné ošetření jednoho vzrostlého stromu, bez ohledu na jeho velikost a věk. V případě památného stromu je nutný souhlas orgánu ochrany přírody s jeho ošetřením. Kritériem výběru žádostí je historie stromu, význam pro místní obyvatele, zdravotní stav a nutnost ošetření. Podmínkou je však závazek žadatele, uhradit případné náklady na materiál, nutný k ošetření dřeviny, včetně zajištění odklizení větví.

Zdroj: (<http://www.edotace.cz/katalog-dotaci/zdrave-stromy-pro-zitrek-10491/doplnujici/>)

3.5.2 Náklady na ošetření

Cílem ošetřování památných stromů je prodloužení jejich života, zlepšení vitality a zdravotního stavu. Komplexní ošetření zahrnuje speciální řez koruny, zaměřený na stabilizaci stromu a podporu jeho regenerace, zatření ran, konzervaci dutin, zastřešení dutin, instalace vazby a další nutné zásahy.

Arboristé se zabývají komplexní péčí o dřeviny, rostoucí mimo les. U ošetřování památných stromů je však nutné řešit každý zásah individuálně, aby byla u stromů zachována jejich ekologická, estetická, historická a kulturní funkčnost. Každý strom je také domovem mnoha dalších organismů. Náklady na ošetření památných stromů jsou vysoké, obzvláště v případech, kdy stromu nebyla věnována žádná péče po desetiletí. U mohutných a památných stromů dochází nejčastěji k ořezu poškozených a uschlých větví, aby byla zajištěna stabilita dřeviny a nedošlo k ohrožení okolí.

Informativní ceny za vazbu a řez stromů:

– výchovný řez mladých stromů	150 - 500 Kč/ks
– bezpečnostní řez	500 - 3000 Kč/ks
– zdravotní řez (bezpečnostní řez a celkové ošetření koruny)	500 – 4000 Kč/ks
– bezpečnostní vazby stromu, práce + materiál	1000 Kč
– lano	100 Kč/m

- náklady na dopravu 5 Kč/km
- redukce koruny dle situace

Zdroj: (<http://www.stromoskop.cz/ceník-rez-stromu>)

- instalace epoxidové stříšky u dutiny 30 x 30 cm do 1000 Kč
- vyčištění dutiny 50 x 50 cm do 600 Kč

Zdroj: (<http://www.arboss.cz/ceník/>)

Vhodné pro památné stromy je také ošetření blízké přírodě. Jde o odborně vedené řezy v koruně stromu, které nahrazují působení přírodních faktorů (vítr, námraza). Po ukončení zásahu v podstatě není poznat, že byl strom ošetřen a koruna upravena. S příchodem přírodě blízkého ošetřování dřevin se postupně začíná upouštět od všech typů čištění dutin chemickými postřiky nebo jejich plnění betonem či jiným materiálem. Zastřešování velkých dutin se však u památných stromů provádí stále, je nutné, aby dutina zůstala suchá. Stříšky jsou ze dřeva nebo došek v přírodní barvě a se stromem v podstatě splývají.

Pokud by dřeviny nebyly dostatečně a včas ošetřeny, může docházet k jejich chřadnutí a odumírání v důsledku zhoršení fyziologické vitality. Odumírání stromu je často způsobeno narušením funkčního vztahu mezi korunou a kořeny. Mezi nejvýznamnější přirozené biotické a abiotické stresory patří: vysoké teploty, extrémní mrazy, mokrý sníh, dlouhodobé sucho, vysoké hodnoty záření, nadbytek vody, působení hmyzu, virové, bakteriální nebo houbové patogeny a nedostatek některých složek výživy v půdě. Mezi antropogenní stresory patří: látky znečišťující ovzduší, těžké kovy, ozon a také důsledky mlh a kyselých dešťů. Odolnost stromů vůči těmto stresorům závisí také na jejich dispozici (Kolařík a kol., 2010).

Náklady na ošetřování jednotlivých stromů podle ceníku AOPK ČR 2012 – zeleň v intravilánu, stromy a zeleň ve volné krajině jsou uvedeny v tabulce 6.

Tabulka 6 - Náklady na ošetřování stromů ve volné krajině a zeleň v intravelánu.

OŘEZY – OŠETŘOVÁNÍ STROMŮ A ALEJÍ		
<u>I. Kategorie</u> , stromy nenáročné, nízké až střední dimenze větví (ZŘ, BŘ, ošetření řezných ploch, popřípadě dutin, odklíz dřevní hmoty včetně štěpkování)	Kč/ks	5 000
<u>II. Kategorie</u> , méně až středně náročný strom, ořez lze provést stromolezeckou technikou uvnitř koruny, nízké až střední dimenze větví (kompletní ořez koruny – ZŘ, BŘ, ošetření řezných ploch popřípadě dutin, odklíz dřevní hmoty včetně štěpkování)	Kč/ks	10 000
<u>III. Kategorie</u> , jedná se o náročné a složité zásahy v korunách přesílených a mohutných stromů, např. památné stromy, stromy nad komunikacemi, u staveb atd. (kompletní ořez koruny – ZŘ, BŘ, ošetření řezných ploch a dutin, odklíz dřevní hmoty včetně štěpkování)	Kč/ks	35 000
VAZBY V KORUNÁCH		
Vazba (všechny typy) včetně instalace	Kč/ks	2 500

Zdroj: (<http://www.dotace.nature.cz/res/data/003/000612.xls>)

Pokud jsou na dřevině odumřelé a suché větve, je nejvhodnějším řešením jejich odříznutí. Větve odřezáváme co nejbliže u kmene, ve vertikálním směru, aby mohla voda dobře stékat. V případě větví rostoucích nahoru, bude řez střechovitý. Takové ošetření působí esteticky a také dochází k dobrému odvádění vody. Po uříznutí větve provedeme ošetření zatřením rány (Frič, 1953).

Vazby v korunách jsou prováděny obvykle u mohutných a památných stromů, jelikož je zde nebezpečí odlomení části koruny. Jde o zásah technologicky náročný, s nutnou intenzivní následnou péčí a kontrolou. Instalaci bezpečnostních vazeb můžou provádět pouze dobře proškolení odborníci. Velice důležité je přesně určit typ, počet a umístění vazeb, aby se snížilo riziko odlomení větví nebo koruny a bylo prodlouženo dožití stromu. Tato zodpovědnost leží na arboristovi, který stabilizaci provedl. Bezpečnostní vazby se instalují v případech tlakových vidlic z důvodu stabilizace koruny, u velkých narušených větví, kde nelze provést jejich odstranění, nebo při redukci přerostlých sekundárních korun (Kolařík a kol., 2003).

3.5.3 Podmínky pro podávání žádosti o dotaci

Nadace Partnerství podporuje ekologické projekty v regionech České republiky. V rámci výzvy Zdravé stromy pro zítřek, lze získat finanční podporu na ošetření jednoho významného stromu. Tento projekt je společným dílem Nadace Partnerství, Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu a Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Kritériem pro výběr žádostí je historie stromu, nutnost ošetření a jeho zdravotní stav a význam stromu pro obyvatele daného regionu či obce. Dále musí být zpracována žádost. Vyplňuje se do formuláře, který je k dispozici na webových stránkách <http://www.nadacepartnerstvi.cz/stromzivota/zdrave-stromy-pro-zitrek>.

Po předchozí konzultaci je také možné požádat o klasický formulář a žádost zaslat poštou včetně příloh. Ke zpracované žádosti je nutné doložit všechny povinné přílohy: kopie registrace organizace, souhlas majitele pozemku s ošetřením, v případě památného stromu i souhlas orgánu ochrany přírody, fotodokumentace dřeviny, což jsou minimálně 4 fotografie z různých vzdáleností a stran, jedna fotografie stromu s olistěním a předpokládané způsoby prezentace ošetření dřeviny arboristy. Žádost se posílá vyplněná jako dokument ve Wordu. V předmětu zprávy bude uvedeno heslo: Žádost Zdravé stromy pro zítřek. Komise, která žádosti hodnotí, klade důraz zejména na potřebnost a vhodnost zásahu a také na zapojení veřejnosti, včetně medializace projektu. Pokud bude strom komisí vybrán, obdrží žadatel poukaz na bezplatné ošetření stromu, které bude provádět kvalifikovaný arborista. Podmínkou bezplatného ošetření je závazek žadatele, uhradit případné náklady na materiál, který bude nutný k ošetření stromu včetně odklizení větví. Musí také poskytnout informace o předpokládaném datu ošetření. Zdroj:(<http://www.nadacepartnerstvi.cz/stromzivota/zdrave-stromy-pro-zitrek>.)

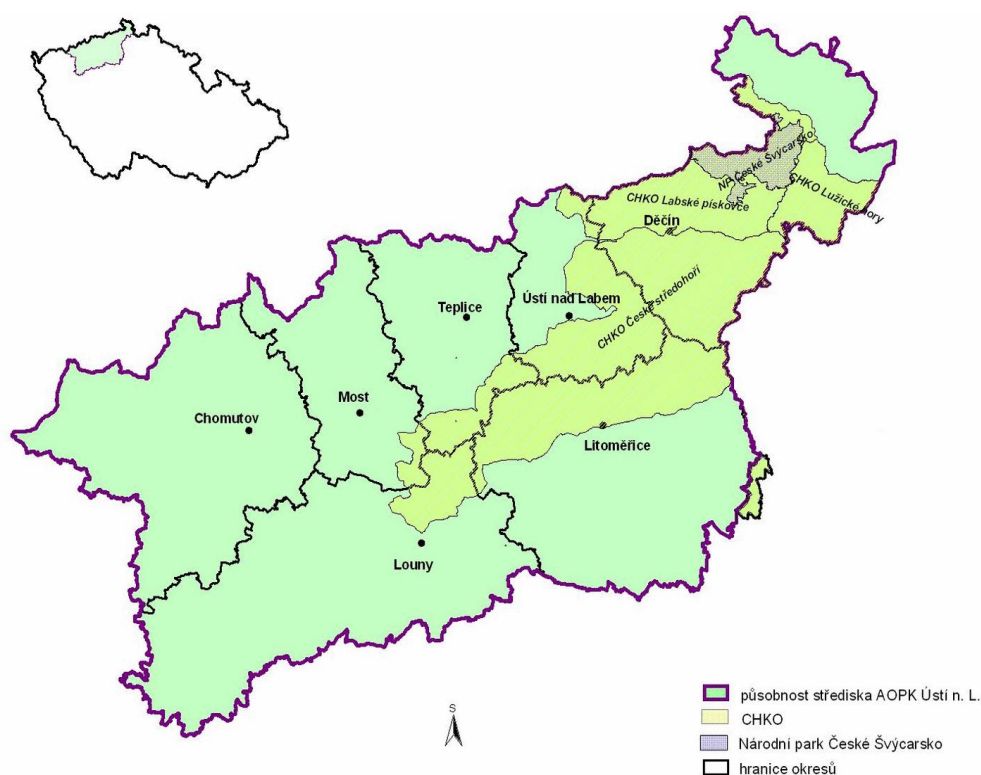
4 VÝZKUMNÁ A PRAKTICKÁ ČÁST (VYMEZENÍ A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ)

4.1 Charakteristika území terénního výzkumu

Okresy Most a Chomutov leží v Ústeckém kraji, který se rozprostírá na severozápadě Čech a tvoří přibližně 7% rozlohy celé ČR. Ústí nad Labem, Most, Chomutov, Louny, Litoměřice, Teplice a Děčín tvoří území kraje. Jsou zde zemědělské

oblasti (Louny, Litoměřice) i průmyslové oblasti (Most, Chomutov, Teplice a Ústí nad Labem). V podkrušnohorské pánvi, do které spadá město Most a Chomutov, jsou značná ložiska hnědého uhlí. Oblast kraje je také specifická česko-saským pohraničím, ve kterém je malá hustota obyvatel a region je hospodářsky slabý. Ústecký a Karlovarský kraj tvoří oblast NUTS II Severozápad. Na území Ústeckého kraje se nachází CHKO České středohoří, Labské pískovce, Lužické hory, NP České Švýcarsko a Národní přírodní rezervace Jezerka. Regiony Ústeckého kraje jsou uvedeny v mapě 1.

Mapa 1 – Regiony tvořící Ústecký kraj.

Zdroj: (<http://old.ochranaprirody.cz/ustinadlabem/>)

Hranici mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo tvoří Krušné hory. Okres Most se nachází z malé části v CHKO České středohoří, mezi okresy Most a Chomutov leží NPR Jezerka.

Památné stromy dvou vybraných okresů se nacházejí v městech a obcích:

Meziboří	Lužice	Most	Litvínov	Radonice (Vintířov)	Vysoká Pec
2 lípy	1 lípa	7 lip, 1 dub, 1 borovice	7 lip, 1 jírovec	1 ořešák, 1dub, 2 lípy, 2 duby, 2 jírovci	1 lípa

4.2 Cíl a použitá metodika

Cílem práce v terénu je fotografické zdokumentování všech památných stromů v okrese Most a vybraných stromů v okrese Chomutov. Dále změření obvodu kmene, popsání zdravotního stavu a ošetření všech stromů od doby jejich vyhlášení za památné do roku 2012. Od vlastníků či nájemců pozemků, na kterých se památné stromy nacházejí, budou zjištěny informace písemnou formou - dopisem nebo formálním rozhovorem, o druhu a počtu ošetření včetně finančních nákladech, které na údržbu vynaložili, nebo zda péči o stromy řešili pomocí dotací či grantů.

K popisu stromů budou použity dokumenty z AOPK Ústí nad Labem. Zdravotní stav je hodnocen stupnicí 1-5. Zdravotní stav 1 - výborný, 2 - velmi dobrý, 3 - dobrý, 4 - silně poškozený, 5 - mrtvý strom. Obvod kmene bude změřen látkovým pásmem ve výšce 130 cm nad zemí. V případě, že strom neroste na rovné ploše, budou provedena měření dvě a z nich vypočítán průměr. V případě nerovností a vyboulení kmene ve výšce 130 cm, bude obvod měřen nad nebo pod touto nerovností.

Stromy budou fotograficky zdokumentovány v období června – října 2012, pokud u stromů chybí tabule s označením, bude obeznámen místně příslušný odbor životního prostředí. Fotografie budou doplněny výřezem mapy, s umístěním dřeviny. V případě, že nebude možné získat dokumentaci o ošetření stromů včetně nákladů, budou vlastníci a nájemci památných stromů požádáni o doplnění těchto informací. V ostatních případech bude čerpáno z podkladů AOPK Ústí nad Labem a příslušných odborů životního prostředí. Informace budou zjišťovány technikou formálních rozhovorů s pracovníky organizací, pomocí řízených otázek. Zjištěné výsledky, včetně fotodokumentace a zákresu v mapě budou použity k vytvoření brožury o památných stromech v okrese Most, pro účely odboru životního prostředí, který má zájem o tisk brožury ve které budou uceleny všechny informace nejen o památných stromech, ale i dalších kulturních památkách a naučných stezkách. Tím se může zvýšit zájem turistů i obyvatel o město Most.

4.3 Památné stromy, jejich skupiny a stromořadí v okrese Most

4.3.1 Dub letní (*Quercus robur*)

Dub roste na jihovýchodním okraji vrchu Ressler (příloha 1). Je prvním stromem dubové aleje a patří mezi nejstarší stromy v Mostě. Je významnou dřevinou, která se

zachovala na území, které nebylo dotčeno těžbou hnědého uhlí. Alej navazuje na „Naučnou stezku Ressler“ a cyklotrasu. Toto území se nachází v poměrně málo zastavěné oblasti města a strom může být ohrožován vandaly. Dub byl vyhlášen za památný 25. 10. 2008, Magistrátem města Mostu. Ošetřen byl v srpnu 2010, po poškození silným větrem. Došlo k odstranění visících a vylomených větví v koruně a k aplikaci ochranného nátěru na řezech. Práce prováděla odborná firma Martin Jiránek – Ústí nad Labem za sjednanou cenu 4 000 Kč.

Zdravotní stav: 3 - dobrý, dvě sekundární větve v koruně jsou suché, strom je proschlý a poškozený povětrnostními vlivy, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 339 cm

Výška stromu: 17 m

Šířka koruny: 12 m

Výška koruny: 12 m

Věk: 100 let

Důvod vyhlášení: věk

Kód ÚSOP: 105636

Náklady: 4 000 Kč

Ošetření: 2010

Vlastník pozemku: ČR, Pozemkový fond

LOKALITA, Souřadnice S - JTSK, X 989548.93, Y 793809.3		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Most
KÚ: Slatinice u Mostu	Pozemek p. č.: 398/1	ORP: Most

4.3.2 Lípa obecná (*Tilia x vulgaris Hayne*)

Lípa obecná roste v obci Lužice, po levé straně u vchodu na místní hřbitov. Je nejstarším stromem v okrese i v obci, kde tvoří významnou dominantu (příloha 2). Nachází se v CHKO České středohoří. Památným stromem byla vyhlášena 29. 4. 1989, radou ONV v Mostě jako lípa evropská a 8. 4. 1993 správou CHKO České středohoří jako lípa malolistá. Lípa je mohutná s dutým kmenem. Ošetřena byla v roce 1993 – došlo k zakrytí dutiny 3 stříškami a k základnímu prořezání větví včetně zatření ran. Cenu za ošetření se na správě CHKO v Litoměřicích nepodařilo dohledat. Další ošetření proběhlo v roce 2000 – výchovný řez, obnova zastřešení dutiny, zatření ran a výřez obrostu. Náklady činily 2000 Kč. V roce 2008 byly odstraněny suché větve, obnoveno zatření ran po předešlém ořezu a došlo k vyčištění dutiny. Náklady na ošetření byly 10 920 Kč.

Zdravotní stav: 3 - dobrý, proschlé sekundární větve v koruně, suchá velká dutina v kmeni hluboká 1,16 m, která je chráněna třemi stříškami, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 498 cm

Výška stromu: 21 m

Šířka koruny: 10 m

Výška koruny: 17 m

Věk: 300 let

Důvod vyhlášení: mohutný exemplář, věk, významná krajinná dominanta

Vlastník pozemku: obec Lužice

Kód ÚSOP: 101832

Náklady: 12 920 Kč

Ošetření: v roce 1993, 2000, 2008

LOKALITA, Souřadnice S - JTSK, X 783396.19, Y 991858.80		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Lužice
KÚ: Lužice u Mostu	Pozemek p. č.: 984/1	ORP: Most

4.3.3 Borovice Schwerinova (*Pinus x schwerinii Fitschen*)

Borovice roste v zahradě soukromé firmy, v ulici U města Chersonu, ve vilové čtvrti Zahražany (příloha 3). Je to unikátní strom, kříženec borovice vejmutovky a borovice himalájské. Borovice byla vyhlášena památným stromem 29. 4. 1989 radou ONV v Mostě. Její zdravotní stav je velmi dobrý, ošetřována byla v březnu 2007. Odborným řezem byly odstraněny větvní pahýly a zkrácena nejdelší větev ve spodním patře koruny. Ošetření prováděla firma PALMR - výškové práce na základě nejlevnější nabídky, která činila 3 570 Kč. Tuto částku hradil vlastník pozemku (příloha 20).

Zdravotní stav: 2 – velmi dobrý, kmen mírně vykloněný, spodní patro koruny vyvětvěné do výšky 7 m, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 228 cm

Výška stromu: 21 m

Šířka koruny: 11 m

Výška koruny: 14 m

Věk: 100 let

Důvod vyhlášení: vzácný jedinec křížence

Kód ÚSOP: 101825

Náklady: 3 570 Kč

Ošetření: v roce 2007

Vlastník pozemku: PAS s.r.o., Most

LOKALITA, Souřadnice S - JTSK, X 987846.13, Y 791346.4		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Most
KÚ: Most II	Pozemek p. č. 3351/1	ORP: Most

4.3.4 Lípa velkolistá, Lípa srdčitá (*Tilia platyphyllos*, *Tilia cordata*), stromořadí

V lipovém stromořadí, které je vysezeno v jižní části okresu Most, roste 7 stromů. Lípa velkolistá je zastoupena šesti stromy a lípa srdčitá jedním (příloha 4). Stromořadí lemuje areál před Oblastním muzeem v Mostě. Stromy sami o sobě nejsou nijak výjimečné a nevykazují mimořádné parametry, ale pokud jsou posuzovány jako stromořadí, vytváří dendrologickou hodnotu a esteticky dotváří prostředí u Oblastního muzea. Jsou sladěným komplexem daného místa i z hlediska životního prostředí města. Lípy byly vyhlášeny za památné (alej památných stromů) 8. 5. 2008 Magistrátem města Mostu. Dřeviny byly ošetřeny před vyhlášením za památné v prosinci 2007. Byl proveden zdravotní řez, odlehčovací řez, ořez výmladků, zakrytí dutin, konzervace poškozeného kmene a kosterních větví. Náklady na ošetření činily 33 960 Kč. Stromy jsou ve velmi dobrém stavu, jedna lípa má suché větve v koruně. Další ošetření je plánováno na rok 2013 – 2014. Zdravotní stav: 2 – velmi dobrý, stromy mohou být ohroženy stavební činností nebo znečištěním půdy a vody z posypových materiálů z přilehlé komunikace

Lípa srdčitá (1x)

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 172 cm

Výška stromu: 14 m

Šířka koruny: 9 m

Výška koruny: 10 m

Věk: 80 let

Důvod vyhlášení: dendrologická hodnota

Kód ÚSOP: 105195 (1/7)

Vlastník pozemku: Statutární město Most

Ošetření: 2007

LOKALITA, Souřadnice: S - JTSK, X 987860.65, Y 791213.31, v ÚSOP uvedeny jinak		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Most
KÚ: Most II	Pozemek p.č. 7505/1	ORP: Most

Lípa velkolistá (6x)

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 175, 148, 184, 147, 231, 156 cm

Výška stromu: 13, 12, 14, 14, 17, 13 m

Šířka koruny: 9, 9, 10, 9, 11, 9 m

Výška koruny: 10, 10, 11, 10, 13, 10 m

Věk: 80 let

Důvod vyhlášení: dendrologická hodnota

Vlastník pozemku: Statutární m. Most

Kód ÚSOP: 105195 (2/7, 3/7, 4/7, 5/7, 6/7, 7/7)

Náklady: 33 960 Kč

Ošetření: 2007

LOKALITA, Souřadnice S - JTSK:		
X 987851.78, Y 791208.26 (2/7) X 987846.27, Y 791204.43 (3/7)		
X 987839.99, Y 791200.14 (4/7) X 987832.64, Y 791195.55 (5/7)		
X 987826.22, Y 791191.11 (6/7) X 987810.3, Y 791180.4 (7/7)		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Most
KÚ: Most II	Pozemek p.č. 7505/1	ORP: Most

4.3.5 Lípa srdčitá (*Tilia cordata*), skupina stromů

V obci Meziboří u krajské komunikace v ulici Okružní se nachází lípa srdčitá (2/3). V ulici Potoční, po levé straně místní komunikace, vedle potoka roste druhá lípa srdčitá (příloha 5). Dřeviny jsou od sebe vzdálené asi 150 m. Lípy byly vyhlášeny za památné 29. 4. 1989 radou ONV v Mostě. Původně byly památné stromy 3, ale 24. 10. 2006 byla MÚ Litvínov zrušena ochrana jedné lípy srdčité, která byla skácena z důvodu špatného zdravotního stavu. Kmen lípy v ul. Okružní je tvořen dvěma kmeny, oba jsou mírně nahnuté směrem k silnici. Koruna je rozložitá, jedna hlavní větev je nízko posazená na kmen. Druhá lípa (1/3) má kmen dutý, oba stromy jsou ve velmi dobrém - dobrém zdravotním stavu. Je zde možné ohrožení vandalismem, nebo stavební činností. Dřeviny byly ošetřovány podle vyjádření referentky ŽP MÚ Meziboří v roce 2005 Technickými službami Meziboří a byla provedena tato opatření: u obou stromů byl proveden ořez suchých větví, ořez zlomů a pahýlů, odlehčení koruny a zvýšení statické stability z důvodu udržení provozní bezpečnosti a odstranění výmladků. U lípy v ul. Okružní byl proveden také udržovací řez pro zabezpečení dlouhodobé funkčnosti, u lípy v ul. Potoční byla provedena celková regenerace koruny. Bohužel se nepodařilo dohledat v archivu MÚ Meziboří dokumentaci, ze které by bylo možné zjistit náklady na tato ošetření.

Zdravotní stav: 2 - 3, 2 - 3 – velmi dobrý, dobrý, dvojkmen lípy v ul. Okružní je mírně vychýlený, větev se dotýká země, kmen druhé lípy je dutý, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: dvojkmen 214 cm a 197 cm, 464 cm

Výška stromu: 13 m, 29 m

Šířka koruny: 21 m, 17 m

Výška koruny: 10 m, 27 m

Věk: 180 - 200 let

Důvod vyhlášení: významný habitus

Kód ÚSOP: 101831 (2/3), (1/3)

Náklady: nezjištěny

Ošetření: 2005

Vlastník pozemku: město Meziboří

LOKALITA, Souřadnice S - JTSK, X 975952.63, Y 791795.2 (2/3), X 975888.84, Y 791769.06(1/3)		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Meziboří
KÚ: Meziboří	Pozemek p. č. 225/14	ORP: Litvínov

4.3.6 Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), skupina stromů

Lípy se nacházejí na severním okraji Litvínova v malé osadě Horní Ves. Ve středu osady, po levé straně směrem do Litvínova rostou ve svahu dvě lípy (příloha 6). Stromy byly vyhlášeny za památné 29. 4. 1989 radou ONV v Mostě. Větve první lípy (2/2) přesahovaly nad střechu rodinného domu na druhé straně silnice, proto byl v roce 2008 proveden zdravotní a redukční řez a větev byla zkrácena. Dále byla instalována vazba COBRA, aby nedošlo k rozlomení větví. Ošetření bylo provedeno odbornou firmou v říjnu 2008, za cenu 8 748 Kč. Nájemce pozemku pan Fidler hradil náklady za údržbu stromů. Druhá lípa byla ošetřena také v říjnu 2008 (1/2). Byl proveden redukční řez bez instalace vazby a náklady činily 3 800 Kč.

Zdravotní stav: 2 - 3, 2 - 3 – velmi dobrý, dobrý, stromy jsou v dobrém zdravotním stavu, problém s kořenovými výmladky.

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 350 cm, 290 cm

Výška stromu: 15 m, 15 m

Šířka koruny: 15 m, 15 m

Výška koruny: 13 m, 13m

Věk: 280 let

Důvod vyhlášení: krajinná dominanta

Kód ÚSOP: 101830 (1/2), (2/2)

Ošetření: v roce 2008

Náklady: 12 548 Kč

Vlastník pozemku: Pozemkový fond ČR

LOKALITA		
Souřadnice S - JTSK, X 976799.61, Y 793864.99 (1/2),		
X 976793.71, Y 793854.58 (2/2)		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Litvínov
KÚ: Šumná u Litvínova	pozemek p. č. 77	ORP: Litvínov

4.3.7 Jírovec Maďal (*Aesculus hippocastanum*)

Jírovec roste v oploceném parku u vily bývalého majitele továrny RICO, v dolní části Litvínova (příloha 7). K továrně vede místní komunikace, od křižovatky na Klíny směrem na Šumnou. Strom byl vysazen v době zakládání parku, který se nachází v krásné okolní krajině. Vyhlášen za památný byl 29. 4. 1989 radou ONV v Mostě. Ošetřen byl v roce 2004, provedením zdravotního řezu a odstraněním uschlých větví. Náklady nebyly zjištěny, vlastník pozemku pan Dundr byl požádán o doplnění informací, pozemek však získal až v roce 2005 a o předešlé údržbě stromu nevěděl.

Zdravotní stav: 3 – dobrý, strom má proschlé větve, je zde možnost napadení dřevokaznou houbou, kořeny byly poškozeny výkopovými pracemi, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 445 cm

Výška stromu: 32 m

Šířka koruny: 16 m

Výška koruny: 30 m

Věk: 150 let

Důvod vyhlášení: věk

Kód ÚSOP: 101828

Ošetření: 2004

Náklady: nezjištěny

Vlastník pozemku: Semplex s.r.o., p. Dundr

LOKALITA, Souřadnice S - JTSK X 977719.04, Y 792826.4		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Litvínov
KÚ: Šumná u Litvínova	Pozemek p. č. 248/2	ORP: Litvínov

4.3.8 Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Strom je krásnou solitérou, která roste v dolní části Litvínova, v Šumné (příloha 8). Nachází se v oplocené zahradě u vily bývalého továrníka a byla vysazena se založením parku, stejně jako památný strom jírovec maďal. Kolem parku prochází naučná stezka „Tesařova cesta“, která byla vybudována obcí Meziboří v rámci programu Phare v roce 1998. Podél stezky je umístěno 7 informačních tabulí, které popisují vývoj celé oblasti. Lípa je ve velmi dobrém stavu, je mohutná s vysokou korunou. Vyhlášena za památnou byla dne 29. 4. 1989 radou ONV v Mostě. Ošetřována nebyla nikdy.

Zdravotní stav: 2, dřevina je ve velmi dobrém stavu, má dostatek prostoru a park je oplocen, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 365 cm

Výška stromu: 28 m

Šířka koruny: 18 m

Výška koruny: 26 m

Věk: 150 let

Důvod vyhlášení: věk

Kód ÚSOP: 101829

Vlastník pozemku: Semplex s.r.o.

Ošetření: bez ošetření

LOKALITA	X 977668.16	Y 792864.8
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Litvínov
KÚ: Šumná u Litvínova	Pozemek p. č.: 248/2	ORP: Litvínov

4.3.9 Lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), skupina stromů

Obě památné lípy stojí v zahradě u rodinného domu čp. 120 v ul. Křížátecká v obci Janov (příloha 9). Lípy byly vysazeny v 19. století v souvislosti se vznikem obce Janov. Stromy byly ošetřeny pouze neodborně v roce 2003 a stavebními pracemi došlo k částečnému poškození kořenů. Prořez suchých větví – zdravotní řez byl prováděn Technickými službami Litvínov, nepodařilo se však dohledat výši nákladů na toto ošetření. Z tohoto důvodu byl vlastníkovi pozemku zaslán dopis s žádostí o poskytnutí těchto informací, ale bohužel na dopis nereagoval. Lípy byly vyhlášeny za památné stromy dne 29. 4. 1989 radou ONV v Mostě.

Zdravotní stav: 2 - 3, 2 - 3 – velmi dobrý, dobrý, stromy jsou v dobrém zdravotním stavu, byly však provedeny neodborné zásahy v koruně a kořeny poškozeny stavební činností, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 359 cm, 336 cm

Výška stromu: 25,5 m, 25 m

Šířka koruny: 17 m, 16 m

Výška koruny: 24 m, 23 m

Věk: 150 m

Důvod vyhlášení: ochrana genofondu, věk

Kód ÚSOP: 104965 (1/2), (2/2)

Náklady: nezjištěny

Ošetření: 2003, neodborné

Vlastník pozemku: pí D. Nekovářová, Litvínov

LOKALITA		
Souřadnice S-JTSK, X 978991.26, Y 795558.82 (1/2), X 978993.63, Y 795564.69 (2/2)		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Litvínov
KÚ: Janov u Litvínova	Pozemek p. č. 1066	ORP: Litvínov

4.3.10 Lípa srdčitá (*Tilia cordata*), skupina stromů

Lípy rostou 20 m od krajské komunikace III/0133, po levé straně směrem na Horní Jiřetín (příloha 10). Byly vysazeny u sousoší Ukřižování, při západním okraji Janova. Sousoší je nemovitou památkou od roku 1958. Stromy byly vyhlášeny za památné 29. 4. 1989 radou ONV v Mostě. Lípy jsou v dobrém zdravotním stavu, mají ale dutý kmen a obě byly poničené v roce 2008 vichřicí. Koruna je kulovitá a větví se ve čtyřech metrech nad zemí. Ošetřeny byly v roce 2008, kdy byl proveden prosvětlovací řez a odstraněny zlomené větve. Dále byla u jedné lípy (2/2) instalována vazba COBRA. Ošetření bylo provedeno na náklady vlastníka stromů, pana Zemana, který tyto informace poskytl. Ošetření prováděla odborná firma a náklady činily 8 500 Kč.

Zdravotní stav: 3, 3 - dobrý, lípy mají dutý kmen, byly poničené vichřicí, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 308 cm, 389 cm

Výška stromu: 9,5 m, 12 m Šířka koruny: 10 m, 9 m

Výška koruny: 7 m, 10 m Věk: 250 let

Důvod vyhlášení: ochrana genofondu, věk, součást kulturní památky

Kód ÚSOP: 101827

Náklady: 8 500 Kč

Ošetření: 2008

Vlastník pozemku: p. Z. Zeman, Želenice

LOKALITA		
Souřadnice S - JTSK, X 979367.55, Y 795473.99 (1/2),		
X 979375.75, Y 795479.51 (2/2)		
Kraj: Ústecký	Okres: Most	Obec: Litvínov
KÚ: Janov u Litvínova	Pozemek p. č.: 229/1	ORP: Litvínov

4.4 Památné stromy, jejich skupiny a stromořadí v okrese Chomutov

4.4.1 Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Tato lípa je nejstarším stromem okrese Chomutov. Nachází se u jižní hranice NPR Jezerka, u rozcestí v oploceném prostoru vodárny (příloha 11). Žeberská lípa je výjimečná svým stářím, odhadovaným přes 700 let. V minulosti měla mohutný kmen s dvěma kosterními větvemi, kmen byl vylitý asfaltem. V roce 1982 měřil obvod kmene 635 cm a výška stromu byla 16 m. Kmen se však postupujícím časem rozlomil. Z torza, které zůstalo, vyrůstají výmladky. Kosterní větve se opírající o zem, kmen je vlhký, pokrytý mechem. Lípa byla vyhlášena za památnou na základě návrhu pana Rostislava Vošického dne 30. 3. 2010 Magistrátem města Chomutova. O lípu se starali pouze místní obyvatelé, větve podírali kůly a kmen překryli střešní lepenkou. V roce 2009 se umístila na desátém místě v soutěži Strom roku. Z lípy bylo odebráno několik roubů a jeden byl darován odboru životního prostředí Magistrátu města Mostu. Naroubovaná lípa byla vysazena v arboretu u jezera Most, které vzniklo rekultivací zbytkové jámy lomu Ležáky. Bohužel se lipka neuchytila.

S lípou je také spojen příběh, který se odehrával na strážném hradě Žeberk. Stával na kopci Jezerka od 13. století. Pověst vypravuje o nešťastné dívce, která byla násilím držena na hradě, až nakonec skočila z hradeb. Byla zraněná a zachránil jí mladý hospodář. Strážní z hradu dívku hledali a tak ji hospodář ukryl v dutém kmeni lípy. Staral se o ni, dokud se neuzdravila a poté spolu utekli. Dnes se necelý kilometr od Žeberské lípy nachází povrchový důl (Hrušková, Turek, 1999).

Zdravotní stav: 4, - silně poškozený, strom je v podstatě torzem, nicméně je stále životaschopný s novými větvemi, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 740 cm

Výška stromu: 6 m

Šířka koruny: 10 m

Výška koruny: 5 m

Věk: 700 let

Důvod vyhlášení: věk, vzrůst, esteticky zajímavá, spojena s pověstí

Kód ÚSOP: 105789

Ošetření: bez ošetření

Vlastník pozemku: M. Lobkowicz, Praha

LOKALITA, Souřadnice S - JTSK X 984015.1, Y 802412.49		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Vysoká Pec
KÚ: Kundratice u Chomutova	Pozemek p. č. 815/4	ORP: Chomutov

4.4.2 Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Lípa se nachází u kapličky po levé straně krajské komunikace III/19811 před vesnicí Vintířov, která leží 1 kilometr od obce Radonice (příloha 12). Jde o letitý strom, který zde plní krajinnotvornou funkci. Lípa byla vyhlášena za památnou 14. 8. 1998 Městským úřadem v Kadani. Území se nachází v ptačí oblasti – Doupovské hory. Dřevina je ve špatném zdravotním stavu, má dutý kmen, v roce 2003 byla nad dutinu instalovaná stříška a vyčištěno ochranné pásmo kolem stromu. Náklady činily 3 800 Kč. Lípa byla ošetřena ještě v říjnu 2010, také v rámci Programu péče o krajinu. Byl proveden odlehčovací a zdravotní řez v koruně, zkontrolována dutina a začištěno nekalusující dřevo. Náklady na ošetření činily 6 000 Kč, za použití plošiny - 2 500 Kč a arbopráce – 3 500 Kč. Údržbu prováděla odborná firma Lundák Ralsko, která ošetřuje od roku 1998 většinu dřevin v Kadani a okolí a také žádala o dotaci na ošetření lípy.

Zdravotní stav: 4 – strom je silně poškozený, má dutý kmen a je poničen větrem, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 337 cm

Výška stromu: 16 m

Šířka koruny: 10 m

Výška koruny: 14 m

Věk: 200 let

Kód ÚSOP: 102037

Vlastník: Šašek-Vičice, s.r.o.

Náklady: 9 800 Kč

Ošetření: 2003, 2010

Důvod vyhlášení: ochrana genofondu, součást kulturní památky, významná krajinná dominanta

LOKALITA, Souřadnice S – JTSK, X 1007346.14, Y 819660.05		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Radonice
KÚ: Vintířov u Radonic	Pozemek p.č. 187/3	ORP: Kadaň

4.4.3 Buk lesní „převislý“ (*Fagus sylvatica pendula*), skupina stromů

Buk roste ve Vintířovském parku, spolu s dalšími šesti památnými stromy (příloha 13). Původně bylo památných stromů 9, v roce 2005 - 2006 však dva stromy uhynuly. Buk je ve velmi dobrém stavu, má jednostrannou korunu. Roste po pravé straně cesty, která vede kolem celého parku. Vyhlášený za památný byl 17. 1. 1986 radou ONV v Chomutově. Buk byl ošetřen v roce 2001 v rámci Programu péče o krajinu. Došlo k odstranění suchých, poškozených a vzrůstavých větví, rány byly ošetřeny nátěrem a vyřezán nálet pod stromem. Koruna byla tvarována. Ošetření provedla odborná firma Lundák Ralsko a náklady činily 4 640 Kč za ořezy a 2 680 Kč za odstranění náletu.

Zdravotní stav: 2 – velmi dobrý

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 244 cm

Výška stromu: 19,5 m

Šířka koruny: 11 m

Výška koruny: 11 m

Věk: 200 let

Náklady: 7 320 Kč

Ošetření: 2001

Důvod vyhlášení: významný habitus, součást kulturní památky, esteticky zajímavý, krajinná dominanta, věk, vzrůst

Kód ÚSOP: 102078/3

Vlastník: Z. Crombie, I. Harnířová, R. Lobkowiczová, T. Taxis Karl Ferdinand

LOKALITA, Souřadnice S - JTSK X 1007077.3, Y 820278.09		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Radonice
KÚ: Vintířov u Radonic	Pozemek p. č. 91	ORP: Kadaň

4.4.4 Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*), skupina stromů

Strom je dobře rostlý s výrůstky na kmenu a větvích. Má několik suchých sekundárních větví. Roste po levé straně cesty, které vede kolem parku (příloha 13). Památné stromy nejsou označeny samostatně, u vchodu do parku byla instalována nová tabule s označením „PAMÁTNÉ STROMY“. V blízkosti jírovce je malé koupaliště a strom je často ohrožován vandalismem místní mládeže. Dřevina je napadena klíněnkou jírovcovou. Strom byl vyhlášený za památný 17. 1. 1986 radou ONV v Chomutově a ošetřován byl v roce 2001 v rámci programu Péče o krajinu odbornou firmou Lundák Ralsko. Náklady na ošetření činily 3 070 Kč.

Zdravotní stav: 3 - dobrý, strom má suché a zlomené větve, napaden klíněnkou jírovcovou

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 310 cm

Výška stromu: 21 m

Šířka koruny: 16 m

Výška koruny: 19 m

Věk: 100 let

Náklady: 3070 Kč

Ošetření: 2001

Důvod ochrany: krajinná dominanta, součást kulturní památky, esteticky zajímavý strom

Kód ÚSOP: 102078/4

Vlastník: Z. Crombie, I. Harniérová, R. Lobkowiczová, T. Taxis Karl Ferdinand

LOKALITA, Souřadnice S – JTSK, X 1007013.87, Y 820270.31		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Radonice
KÚ: Vintířov u Radonic	Pozemek p. č. 91	ORP: Kadaň

4.4.5 Ořešák černý (*Juglans nigra*), skupina stromů

Strom se nachází ve Vintířovském parku, po pravé straně cesty, naproti koupališti. Z jižní strany má do výšky pěti metrů v šířce 0,5 metrů kmen bez kůry (příloha 14). K poškození došlo po ulomení mohutné větve. Je silně poškozen, má suché větve a pahýly, je chřadnoucí a dlouhodobě neperspektivní. I přes tyto skutečnosti stále plodí a jeho vzhled je jedinečný. Vyhlášen za památný byl 17. 1. 1986 radou ONV v Chomutově. Ošetřen byl v roce 2001 v rámci Programu péče o krajinu. Byly odstraněny suché a poškozené větve, řezné rány ošetřeny nátěrem, proveden zdravotní řez a pod stromem byl odstraněn nálet. Ošetření provedla odborná firma Lundák Ralsko a náklady činily 6 220 Kč za ořez a 2 680 Kč za odstranění náletu.

Zdravotní stav: 3 - 4, dobrý - silně poškozený, strom má rozsáhlou centrální dutinu, koruna je posazena na nestabilním základě a hrozí statické selhání, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 319 cm

Výška stromu: 23 m

Šířka koruny: 14 m

Výška koruny: 21 m

Věk: 150 let

Náklady: 8 900 Kč

Ošetření: 2001

Kód ÚSOP: 102078/5

Důvod vyhlášení: dendrologicky cenný taxon, esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta, součást kulturní památky

Vlastník: Z. Crombie, I. Harniérová, R. Lobkowiczová, T. Taxis Karl Ferdinand

LOKALITA, Souřadnice S – JTSK, X 1007019.68, Y 820213.15		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Radonice
KÚ: Vintířov u Radonic	Pozemek p. č. 91	ORP: Kadaň

4.4.6 Dub zimní (*Quercus petraea*), skupina stromů

Dub se nachází ve východní části Vintířovského parku. Je v dobrém stavu, ve výšce 1,3 m se rozvětňuje na dvě hlavní kosterní větve, které jsou staženy pomocí lan. Kmen je dutý a koruna pravidelná (příloha 14). Vyhlášen za památný byl 17. 1. 1986 radou ONV v Chomutově. Ošetřen byl v rámci Programu péče o krajinu v roce 2001. V místě rozvětvení vznikla dutina, která byla vyčištěna, v místech otevřené kýly dutiny byl proveden odvodňovací otvor. Strom byl stažen vazbou pomocí ocelových lan s podkladnicemi a došlo k odstranění suchých větví druhého řádu. Řezy byly ošetřeny nátěrem. Náklady na ošetření činily 4 605 Kč za ořez, 3 135 Kč za instalaci vazby a 2 680 Kč za vyčištění dutiny.

Zdravotní stav: 3 – dobrý, dub má dutý a poškozený kmen, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 576 cm

Výška stromu: 20 m

Šířka koruny: 27 m

Výška koruny: 19 m

Věk: 300 let

Náklady: 10 420 Kč

Ošetření: 2001

Důvod vyhlášení: součást kulturní památky, esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta, významný stářím, významný vzrůstem

Kód ÚSOP: 102078/6

Vlastník: Z. Crombie, I. Harniérová, R. Lobkowiczová, T. Taxis Karl Ferdinand

LOKALITA, Souřadnice S – JTSK, X 1007014.16, Y 819975.62		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Radonice
KÚ: Vintířov u Radonic	Pozemek p.č. 91	ORP: Kadaň

4.4.7 Dub zimní (*Quercus petraea*), skupina stromů

Dub se nachází ve východní části Vintířovského parku, nedaleko od prvního památného dubu. Je dobře rostlý s pravidelnou korunou (příloha 15). Vyhlášen za památný

byl 17. 1. 1986, radou ONV v Chomutově. Ošetření bylo provedeno v roce 2001 v rámci Programu péče o krajinu. Strom byl velice proschlý, celý habitus byl zkrácen o jeden metr, jednalo se o větve druhého řádu. Na bázi kmenu byl starý zátrh, rána byla vydlabána a ošetřena. Náklady na ošetření činily 15 350 Kč za ořez a 2 680 Kč za dlabání.

Zdravotní stav: 3 – dobrý, suché větve, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 487 cm

Výška stromu: 22,5 m

Šířka koruny: 22 m

Výška koruny: 21 m

Věk: 300 let

Náklady: 18 030 Kč

Ošetření: 2001

Důvod vyhlášení: esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta, součást kulturní památky, významný stářím, významný vzrůstem

Kód ÚSOP: 102078/7

Vlastník: Z. Crombie, I. Harniérová, R. Lobkowiczová, T. Taxis Karl Ferdinand

LOKALITA, Souřadnice S – JTSK, X 1006980.55, Y 819949		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Radonice
KÚ: Vintřov u Radonic	Pozemek p. č. 91	ORP: Kadaň

4.4.8 Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*), skupina stromů

Strom se nachází u pravé strany cesty, která vede parkem (příloha 16). Vyhlášen za památný byl 17. 1. 1986 radou ONV v Chomutově. Ošetřen byl v roce 2001 v rámci programu Péče o krajinu odbornou firmou Lundák Ralsko. Došlo k odstranění suchých větví, náklady na ošetření byly 3 070 Kč. Strom je pěkně rostlý, s pyramidální korunou. Ve výšce 3,5 m je kmen rozdvojen, v koruně je několik suchých větví. Listy jsou suché a zahnědlé, jírovec byl napaden klíněnkou jírovcovou. Dřevina ve velmi dobrém stavu.

Zdravotní stav: 2 – velmi dobrý, suché zahnědlé listy

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 298 cm

Výška stromu: 22,5 m

Šířka koruny: 18 m

Výška koruny: 21 m

Věk: 80 let

Náklady: 3070 Kč

Ošetření: 2001

Důvod vyhlášení: významný vzrůstem, esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta, součást kulturní památky

Kód ÚSOP: 102078/8

Vlastník: Z. Crombie, I. Harniérová, R. Lobkowiczová, T. Taxis Karl Ferdinand

LOKALITA, Souřadnice S – JTSK, X 1007046.97, Y 819940.87		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Radonice
KÚ: Vintířov u Radonic	Pozemek p. č. 91	ORP: Kadaň

4.4.9 Lípa srdčitá (*Tilia cordata*), skupina stromů

Lípa je posledním stromem ze skupiny památných stromů ve Vintířovském parku. Roste po levé straně cesty směrem ke starému zámku (příloha 16). Vyhlášena za památnou byla 17. 1. 1986 radou ONV v Chomutově. Lípa je silně poškozena. Ze čtyř kosterních větví zbyla pouze jedna a hrozí statické selhání stromu. Ošetřována byla před rokem 1985. Ve výšce šesti metrů byly kosterní větve svázaný a zajištěny řetězy. I přesto došlo k rozlomení hlavních větví. Další ošetření proběhlo v rámci Programu péče o krajinu v roce 2001. Lípa měla proschlou korunu a větší kmenový výmladek na bázi kmene. Při ošetření byly odstraněny suché, poškozené a vzrůstavé větve včetně výmladku a řezy opatřeny nátěrem. Pod stromem došlo k odstranění náletu. Cena za ošetření byla 4 640 Kč za ořez a 2 680 Kč za odstranění náletu. Práce prováděla odborná firma Lundák Ralsko.

Zdravotní stav: 4 – silně poškozený, došlo k odlomení tří kosterních větví, strom je proschlý a nestabilní, dlouhodobě neperspektivní, kvete, plodí

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí: 463 cm

Výška stromu: 25 m

Šířka koruny: 16 m

Výška koruny: 22 m

Věk: 300 let

Náklady: 7 320 Kč

Ošetření: 2001

Důvod vyhlášení: krajinná dominanta, součást kulturní památky, významný stářím, významný vzrůstem, esteticky zajímavý strom

Kód ÚSOP: 102078/9

Vlastník: Z. Crombie, I. Harniérová, R. Lobkowiczová, T. Taxis Karl Ferdinand

LOKALITA, Souřadnice S – JTSK, X 1007062.03, Y 819955.68		
Kraj: Ústecký	Okres: Chomutov	Obec: Radonice
KÚ: Vintířov u Radonic	Pozemek p. č. 111	ORP: Kadaň

4.5 Výsledky a diskuse

Všechny vybrané památné stromy v okrese Most a Chomutov byly v terénu změřeny a popsány. Zdravotní stav stromů se pohybuje v rozmezí stupnice 2 až 4-5. Tedy 2 - velmi dobrý, 3 – dobrý, 4 - silně poškozený, 5 – mrtvý. Jedenáct dřevin je ve velmi dobrém zdravotním stavu, 6 dřevin je ve velmi dobrém až dobrém stavu, 8 stromů v dobrém stavu, zdravotní stav 1 stromu je dobrý až silně poškozený, tři dřeviny jsou silně poškozené. Nejstarším stromem je lípa u obce Vysoká Pec. Jde o torzo přes 700 let staré Žeberské lípy, která má rozlomený kmen z kterého stále vyrážejí nové větve.

Dále bylo zjišťováno, zda jsou památné stromy ošetřovány vlastníky a kolik činí finanční náklady na péči. Z vybraných 29 dřevin bylo ošetřeno 27. Dvě lípy nebyly ošetřeny nikdy, tři dřeviny v Litvínově byly ošetřeny pouze neodborně a taková péče nemusí plnit svůj účel o prodloužení životnosti stromů. U ostatních 24 stromů prováděly údržbu odborné firmy, kterou hradili sami vlastníci, MÚ a magistráty, správa CHKO nebo byly hrazeny pomocí dotací.

Magistrát města Mostu, odbor ŽP zaplatil výdaje za ošetření dubu a lipové aleje v Mostě, bez ohledu na to, kdo je vlastníkem pozemku. Údržbu borovice Schwerinovi hradil vlastník. Výjimkou je lípa v Lužici, která byla ošetřována třikrát. Údržbu hradila správa CHKO České středohoří a prováděla ji odborná firma. Spolupráce s pracovníky správy CHKO v Litoměřicích, AOPK v Ústí nad Labem, Magistrátu města Mostu a s vlastníkem pozemku byla výborná, u všech deseti památných stromů se podařilo zjistit, ve kterém roce byly ošetřeny, jakým způsobem a jak vysoké byly náklady.

Ostatních 10 stromů, které v roce 1989 vyhlásila rada ONV v Mostě za památné, spadá od roku 2003 po zrušení okresů do kompetence odboru ŽP, Městského úřadu Litvínov. Stromy se nacházejí na pozemcích fyzických osob, firem nebo na pozemcích ve vlastnictví státu. Bohužel na odboru ŽP, MÚ Litvínov nebyli pracovníci ochotni dohledat údaje, které by souvisely s údržbou, péčí a ošetřováním těchto památných stromů a spolupráce nebyla dobrá. O doplnění informací byli tedy požádáni pracovníci AOPK v Ústí nad Labem a konkrétní vlastníci či nájemci pozemků.

V Litvínově bylo odbornou firmou ošetřeno 6 dřevin a finanční náklady hradili vlastníci a nájemci pozemků a MÚ Meziboří. Lípa v Šumné nebyla ošetřena a 3 dřeviny

byly ošetřeny pouze neodborně. Výdaje na péči o památné stromy v okrese Most nebyly hrazeny z dotačních programů.

Dalších 8 památných stromů se nachází ve Vintířově, v obci Radonice. Zde byla spolupráce se zaměstnanci odboru ŽP, MÚ Kadaň výborná. Ke všem dřevinám měli k dispozici veškerou dokumentaci. Údržbu památných stromů zde nehradili vlastníci, ale s jejich souhlasem tuto péči řešil odbor ŽP v Kadani. Vybrané památné stromy ošetřovala odborná firma Lundák Ralsko, z dotací v rámci programu Péče o krajinu. Veškeré zjištěné informace o údržbě, péči a výdajích na tuto činnost jsou uvedeny v tabulce 7.

Z vybraných památných stromů tedy bylo ošetřeno 93%. Stromy jsou v 86% ve velmi dobrém a dobrém zdravotním stavu. Stav silně poškozených dřevin není způsoben tím, že stromům nebyla věnována dostatečná péče, ale většinou byly poškozeny povětrnostními vlivy, špatnými klimatickými podmínkami a věkem. Celkové výdaje za péči o památné stromy, které se podařilo zjistit, činí 143 428 Kč. Vlastníci a nájemci pozemků hradili náklady ve výši 58 578 Kč. Magistrát města Mostu, správa CHKO České středohoří, odborná firma Lundák Ralsko a MÚ v Kadani hradili údržbu 10 dřevin, které jsou na cizích pozemcích, ve výši 84 850 Kč. Údaje jsou uvedeny v tabulce 8.

Není přesně stanoveno, jak často se musí památné stromy ošetřovat, tato péče je velice individuální. Pokud je památný strom v horším stavu, je pracovníky kontrolován častěji. Například zdravotní a bezpečnostní řez, který se zpravidla provádí u starších a mohutných stromů je nutné opakovat nejpozději do 10 let. I malé zákroky, které jsou provedeny včas, mohou stromům prodloužit jejich životaschopnost. Pracovníci AOPK provádějí revize památných stromů přímo v terénu přibližně po pěti letech a jsou v kontaktu s referenty odborů ŽP. Lze říci, že péče o vybrané památné stromy je prováděna dostatečně, na vysoké odborné úrovni. Hlavní zásluha patří pracovníkům odborů ŽP v Mostě a v Kadani.

Fyzické osoby, které jsou vlastníky památných stromů, také provádějí ošetření, ale mnohdy je údržba provedena neodborně, nebo jen v případě, kdy je strom poničen klimatickými vlivy a ohrožuje bezpečnost okolí. Náklady na péči hradily z vlastních prostředků, což může být pro jednotlivce opravdu finančně náročné, lze tedy doporučit, aby ošetřování dřevin bylo řešeno pomocí dotací a grantů.

Tabulka 7 – Zdravotní stav památných stromů, počet ošetření, výdaje na péči, organizace, firmy nebo fyzické osoby, které ošetření hradily.

Druh	Počet stromů	Rok vyhlášení	Rok ošetření	Zdravotní stav	Kdo ošetření prováděl	Kdo hradil náklady	Náklady Kč
Dub letní	1	2008	2010	3	odborná firma	Mm Mostu	4 000
Lípa obecná	1	1989	1993, 2000, 2008	3	odborná firma	správa CHKO	12 920
Borovice Schwerinova	1	1989	2007	2	odborná firma	P.A.S., s.r.o.	3 570
Lípa velkolistá a srdčitá	7	2008	2007	2	odborná firma	Mm Mostu	33 960
Lípa srdčitá	2	1989	2005	2 - 3	Technické služby	MÚ Meziboří	nezjištěny
Lípa velkolistá	2	1989	2008	2 - 3	odborná firma	fyzická osoba	12 548
Jírovec Maďal	1	1989	2004	3	neodborné ošetření	nezjištěno	nezjištěny
Lípa srdčitá	1	1989	x	2	x	x	x
Lípa velkolistá	2	1989	2005	2 - 3	neodborné ošetření	nezjištěno	nezjištěny
Lípa srdčitá	2	1989	2008	3	odborná firma	fyzická osoba	8 500
Lípa srdčitá	1	2010	x	4	x	x	x
Lípa srdčitá	1	1998	2003 2010	4	odborná firma	Lundák Ralsko z dotace	9 800
Buk lesní	1	1986	2001	2	odborná firma	MÚ Kadaň z dotace	7 320
Jírovec Maďal	1	1986	2001	3	odborná firma	MÚ Kadaň z dotace	3 070
Ořešák černý	1	1986	2001	3 - 4	odborná firma	MÚ Kadaň z dotace	8 900
Dub zimní	1	1986	2001	3	odborná firma	MÚ Kadaň z dotace	10 420
Dub zimní	1	1986	2001	3	odborná firma	MÚ Kadaň z dotace	18 030
Jírovec Maďal	1	1986	2001	2	odborná firma	MÚ Kadaň z dotace	3 070
Lípa srdčitá	1	1986	2001	4	odborná firma	MÚ Kadaň z dotace	7 320
CELKEM	29						143 428

Zdroj: ÚSOP, zpracování vlastní

Tabulka 8 – Vlastníci památných stromů, ošetření, náklady, obec, ORP.

Druh	Počet stromů	Obec	Obec s rozšířenou působností	Vlastník pozemku	Kdo hradil náklady	Náklady Kč
Dub letní	1	Most	Most	ČR, Pozemkový fond	Mm Mostu	4 000
Lípa obecná	1	Lužice	Most	Obec Lužice	správa CHKO	12 920
Borovice Schwerinova	1	Most	Most	P.A.S., s. r.o.	P.A.S., s.r.o.	3 570
Lípa velkolistá a srdčitá	7	Most	Most	Statutární město Most	Mm Mostu	33 960
Lípa srdčitá	2	Meziboří	Litvínov	Obec Meziboří	MÚ Meziboří	nezjištěny
Lípa velkolistá	2	Litvínov	Litvínov	ČR, Pozemkový fond	p.Fidler	12 548
Jírovec Maďal	1	Litvínov	Litvínov	Semplex s.r.o.	nezjištěno	nezjištěny
Lípa srdčitá	1	Litvínov	Litvínov	Semplex s.r.o.	x	x
Lípa velkolistá	2	Litvínov	Litvínov	D. Nekovářová	nezjištěno	nezjištěny
Lípa srdčitá	2	Litvínov	Litvínov	Z. Zeman	p. Zeman	8 500
Lípa srdčitá	1	Vysoká Pec	Chomutov	M. Lobkowicz	x	x
Lípa srdčitá	1	Radonice	Chomutov	Šašek-Vičice, s.r.o.	Lundák Ralsko, z dotace	9 800
Buk lesní	1	Radonice	Chomutov	* Z. Crombie I. Harniérová R. Lobkowiczová Karl Ferdinand	MÚ Kadaň z dotace	7 320
Jírovec Maďal	1	Radonice	Chomutov	*	MÚ Kadaň z dotace	3 070
Ořešák černý	1	Radonice	Chomutov	*	MÚ Kadaň z dotace	8 900
Dub zimní	1	Radonice	Chomutov	*	MÚ Kadaň z dotace	10 420
Dub zimní	1	Radonice	Chomutov	*	MÚ Kadaň z dotace	18 030
Jírovec Maďal	1	Radonice	Chomutov	*	MÚ Kadaň z dotace	3 070
Lípa srdčitá	1	Radonice	Chomutov	*	MÚ Kadaň z dotace	7 320
CELKEM	29					143 428

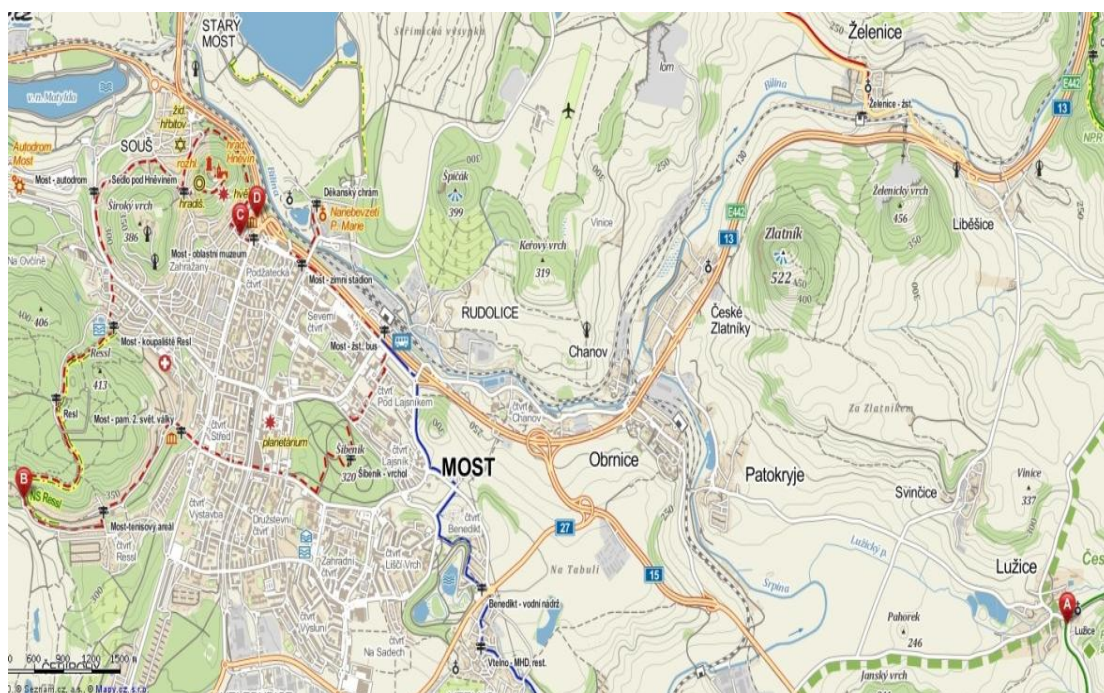
Zdroj: ÚSOP, zpracování vlastní

4.6 Návrh brožury

Součástí praktické části bakalářské práce je vytvoření návrhu brožury s názvem „Památné stromy v okrese Most“. O tomto záměru byl informován Magistrát města Mostu, odbor ŽP, který má zájem využít brožuru pro větší informovanost veřejnosti a turistů a kterému bude také návrh předložen. Brožura bude obsahovat popis stromu a datum vyhlášení za památný, fotodokumentaci, počet a způsob ošetření památných stromů včetně vynaložených finančních prostředků. Dále bude uveden vlastník pozemku a popsáno okolí, ve kterém se strom nachází, např. v souvislosti s kulturní nebo historickou památkou, naučnou stezkou nebo cyklotrasou. Čím více zajímavostí může region nabídnout, tím se stává vyhledávanějším.

Dále bude brožura obsahovat přehledné mapy se zákresem všech památných stromů, skupin stromů a alejí ve čtyřech městech a obcích Mosteckého okresu (mapa 2 a 3). Památné stromy budou v mapě označeny body s písmeny a každý bod bude popsán.

Mapa 2 – mapa se zákresem památných stromů v Mostě a okolí

Zdroj: (<http://www.mapy.cz/s/5YkX>)

Bod A) Lípa v Lužici, kód ÚSOP 101832, nachází se u vchodu na hřbitov, po pravé straně krajské komunikace III/25311, směr Dobručice. Obec částečně spadá do CHKO České středohoří a v okolí se vyskytují Lužické šipáky, které jsou chráněnou přírodní památkou a

důležitou paleontologickou lokalitou. Je zde také možné provozovat rybolov a pěší turistiku. Dále jsou v Lužici tři kulturní nemovité památky – ve středu obce stojí Krucifix, kulturní památkou je od 3. 5. 1958, ve východní části u čp. 11 je Fara se skupinou budov a na okraji obce stojí kostel sv. Augustina z roku 1877. Kulturní památkou jsou od 24. 6. 1998.

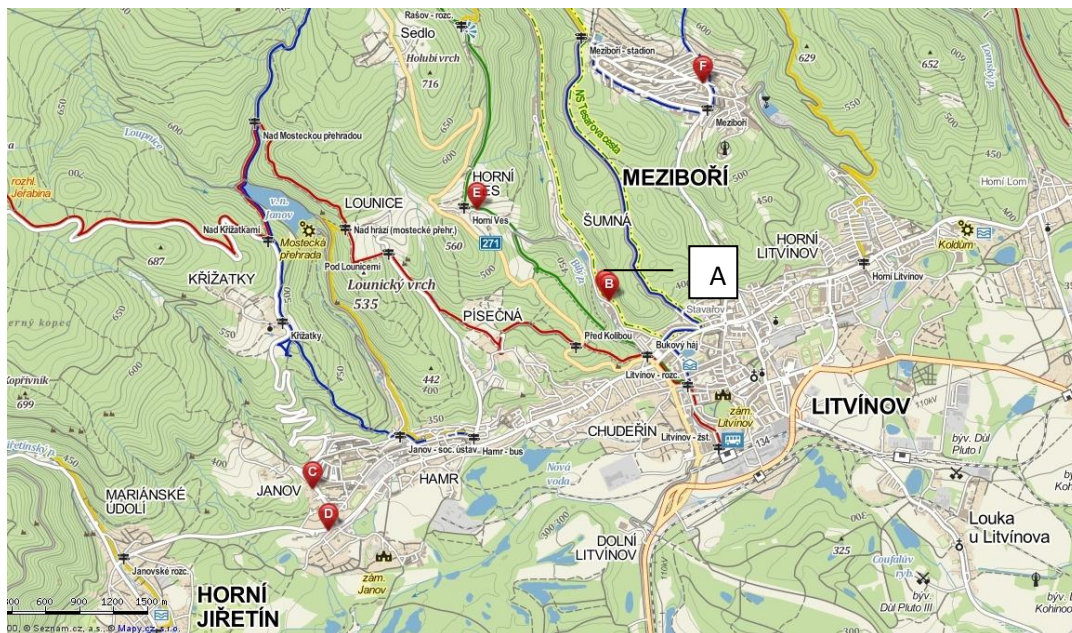
Bod B) Dub letní pod Ressellem, kód ÚSOP 105636, nachází se v ulici Okrajová, na začátku lesní cesty pod vrchem Ressler. Tímto místem prochází naučná stezka vrchu Ressler, měří 3 km a je značena bílo-zeleně. Podél stezky je umístěno 13 informačních panelů, na kterých jsou uvedeny zajímavosti mosteckého regionu o historii těžby hnědého uhlí, o vodním a lesním ekosystému a o památných stromech žijících i zaniklých spolu s obcemi.

Bod C) Borovice Schwerinova na Zahražanech, kód ÚSOP 101825, roste v ulici U Města Chersonu, v zahradě společnosti P.A.S.. V ul. Jana Žižky, která vede souběžně nad ulicí U Města Chersonu se nachází jedna z kulturních památek města Mostu – Křížová cesta. Skládá se z deseti dochovaných kaplí z 18 století a památkou je od 3. 5. 1958. Na začátku cesty je informační tabule, která popisuje historii vzniku kaplí. Nedaleko se nachází Oblastní muzeum a kolem borovice Schwerinovi i lipového stromořadí vede naučná stezka „Po stopách magistra Edwarda Kelleyho“, která měří 4 km a je značena modrobílou barvou.

Bod D) Lipové stromořadí u Oblastního muzea v Mostě, kód ÚSOP 105195, v ulici Československé armády 1360. Oblastní muzeum se nachází v Budově bývalého německého gymnázia, které je kulturní památkou od 24. 10. 1994. V lapidáriu Oblastního muzea se nachází další kulturní památka města Mostu a tou je Soubor šesti váz, které byly původně umístěny na atice minoritského kláštera na II. náměstí ve starém Mostě, který zanikl z důvodu těžby hnědého uhlí. Kolem Kostela Nanebevzetí Panny Marie, který leží zhruba kilometr od Oblastního muzea a je také kulturní památkou města od 3. 5. 1958, vede cyklostezka do Litvínova.

Mapa 3 – mapa se zákresem památných stromů v Litvínově a okolí

Zdroj: (<http://www.mapy.cz/s/5YkW>)

Bod A) Lípa srdčitá u vily RICO, kód ÚSOP 101829, nachází se v ulici Sokolská po levé straně místní komunikace, směrem do Litvínova, v oplocené zahradě.

Bod B) Jírovec maďal u vily RICO, kód ÚSOP 101828, v ul. Sokolská, po levé straně komunikace do Litvínova, před vilou. Oba památné stromy rostou v blízkosti kulturní památky – textilní továrny, přádelny bavlny a tkalcovny Marbach & Riecken. Tímto místem také prochází naučná stezka Tesařova cesta. Vedle vily je umístěný informační panel.

Bod C) Lípy v Janově, v ulici Křižatecká, kód ÚSOP 104965, v zahradě rodinného domu čp. 120.

Bod D) Lípy u Božích muk v Janově, kód ÚSOP 101827, po levé straně krajské komunikace III/0133, v ulici Podkrušnohorská, směrem na Horní Jířetín, před čerpací stanicí. Mezi lípami stojí sousoší Ukřižování, které je kulturní památkou města Litvínova od 3. 5. 1958.

Bod E) Lípy u Božích muk v Horní Vsi v Litvínově, kód ÚSOP 101830, před Litvínovem směrem od obce Klíny, odbočka vlevo z komunikace II/271 na místní komunikaci. Lípy se nacházejí u levé strany silnice, ve středu obce, u pomníku Jana Nepomuckého. Na konci komunikace vede stezka „Tesařova cesta“, která byla vybudována v rámci programu Phare v roce 1998. Podél stezky je umístěno 7 informačních tabulí, které popisují vývoj oblasti.

Bod F) Lípy v Meziboří, kód ÚSOP 101831, v ulici Potoční u základní školy a v ulici Okružní nad obecním úřadem, směrem do Litvínova po levé straně komunikace III/2566. Dále bude brožura obsahovat strany 31-39 z bakalářské práce a přílohy 1 až 10.

5 ZÁVĚR

Péče o památné stromy, náklady na jejich údržbu a ošetření včetně možností čerpání finančních prostředků v rámci národních zdrojů nebo z dotací Evropské unie byly popsány v teoretické části bakalářské práce. Také byla uvedena současná právní legislativa a podán návod k vyplnění žádosti o poskytnutí grantu na ošetření stromu v rámci programu Nadace Partnerství.

Praktická část je orientovaná na terénní výzkum. Památné stromy byly fotograficky zdokumentovány, změřen obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí a popsán jejich zdravotní stav. 86,2 % z popsaných památných stromů je ve velmi dobrém a dobrém zdravotním stavu, 3,4 % v dobrém stavu až silně poškozené, 10,4 % je silně poškozeno.

Dále byl zjištěn počet a druh ošetření stromů od jejich vyhlášení za památné do roku 2012, včetně finančních nákladů, které byly na údržbu vynaloženy. Práce se zabývá také tím, z jakých prostředků bylo ošetření stromů hrazeno a kdo údržbu prováděl.

V okrese Most bylo kromě jedné lípy ošetřeno všech 19 památných stromů. Tři dřeviny byly ošetřeny pouze neodborně a taková údržba neplní vždy svůj účel. Výdaje na péči o památné stromy v okrese Most činí 75 498 Kč a nebyly hrazeny z dotačních programů či grantů. Dřeviny byly ošetřeny jednou, v období let 1993 - 2010, pouze lípa v Lužici byla ošetřena ještě dvakrát. Jako jediná se nachází v CHKO České středohoří. Ošetřování památných stromů prováděli různé odborné firmy, dle výběru odborů životního prostředí, správy CHKO nebo vlastníků pozemků.

V okrese Chomutov byla popsána nejstarší sedmisetletá „Žeberská lípa“, která ošetřována nebyla a osm stromů z Vintířova – skupina sedmi stromů ve Vintířovském parku a lípa u kapličky. V rámci programu Péče o krajinu bylo v roce 2001 ošetřeno 10 stromů ve Vintířovském parku, z toho byl jeden strom nepamátný a dva již zanikly. Lípa u kapličky ve Vintířově (část obce Radonice) byla ošetřena dvakrát. V roce 2003 a 2010, také v rámci programu Péče o krajinu. Celkové výdaje na údržbu osmi žijících památných stromů činí 67 930 Kč. Údržbu těchto stromů prováděla odborná firma Lundák Ralsko.

Celkem bylo ošetřeno 93% z vybraných památných stromů a péče byla ve většině případů provedena na vysoké odborné úrovni. Náklady na údržbu 12 památných stromů činí 58 578 Kč a hradili je vlastníci a nájemci pozemků. Náklady na ošetření ostatních 10

památných stromů činí 84 850 Kč a tato částka nebyla hrazena vlastníky památných stromů, ale Magistrátem města Mostu, správou CHKO České středohoří, odbornou firmou Lundák Ralsko a MÚ Kadaň. Z této částky bylo 67 930 Kč zapláceno pomocí dotace. U pěti památných stromů se nepodařilo zjistit náklady na péči a 2 stromy ošetřeny nebyly.

Celkové výdaje na údržbu, které se podařilo dohledat, činí 143 428 Kč. Tato částka není vzhledem k frekvenci ošetřování a počtu stromů vysoká. Je tedy možné poskytovat ochranu, údržbu a péči památným stromům i v dalších letech.

Závěrem lze říci, že památným stromům je věnována dostatečná péče, kterou zajišťují především pracovníci odborů ŽP v Mostě, Kadani a pracovníci správy CHKO České středohoří. Fyzické osoby také provádějí ošetřování památných stromů, ale zpravidla pouze v případech, kdy je strom poškozen a ohrožuje bezpečnost okolí. Péčí o přírodu přinášíme užitek i ostatním, kdy činnost jednoho subjektu přináší prospěch jinému subjektu a ten náklady s ním spojené nemusí hradit. Jde o pozitivní externality, pro fyzické osoby je však finančně náročné zaplatit náklady za ošetřování dřevin, lze tedy doporučit hradit tyto výdaje pomocí dotací. Pracovníci odboru ŽP v Litvínově mohou být nápomocni nájemcům a vlastníkům památných stromů s vypracováním žádosti o dotaci nebo grant.

Práce se dále zabývá vytvořením návrhu brožury o památných stromech v okrese Most. Brožura tvoří ucelený mapový a informační přehled o památných stromech a zajímavostech v okolí. Jsou zde přehledně vypsány kulturní památky, naučné stezky a cyklotrasy, které mohou zvýšit turistickou atraktivitu města Mostu a přispět tím ke zvýšení cestovního ruchu.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

6.1 Seznam literatury

1. FRÍČ, Jan. *Ošetření starých stromů*. 1. vydání. Praha: Československá akademie věd, 1953. 56 s.
2. HAGENEDER, Fred. *Moudrost stromů. Historie, Lidová tradice, Symbolika, Léčení*. 1. vydání. Praha: Euromedia Group, k.s., 2006. 224 s. ISBN 80-242-1635-3.
3. HRUŠKOVÁ, Marie. *Kult stromů v zemích Koruny české*. 1. vydání. Český Těšín: Abonent ND, 2005. 160 s. ISBN 80-7258-211-9
4. HRUŠKOVÁ, Marie - LUDVÍK, Bedřich. *Paměť stromů*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2006. 255 s. ISBN 80-204-1500-9
5. HRUŠKOVÁ, Marie - TUREK, Jaroslav. *Stromy pamatují*. Praha: Tiskárny a.s. Havlíčkův Brod, 1999. 83 s. ISBN 80-238-4614-0
6. KOLAŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Péče o dřeviny rostoucí mimo les, I. díl.: Metodika ČSOP č. 5*. 2. doplněné vydání. Vlašim: 02/09 Základní organizace Českého svazu ochránců přírody, Podblanické ekocentrum ČSOP, 2003. 261 s. ISBN 978-80-86327-36-1
7. KOLAŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Péče o dřeviny rostoucí mimo les, II. díl. Metodika ČSOP č. 6*. 3. doplněné vydání. Vlašim: 02/09 Základní organizace Českého svazu ochránců přírody, Podblanické ekocentrum ČSOP, 2010. 696 s. ISBN 978-80-86327-85-3
8. KREMER, Bruno, P. *Stromy. Průvodce přírodou*. 1. vydání Praha: Knižní klub, nakladatelství Ikar spol. s r.o.. 1995. 285 s. ISBN 80-85830-92-2
9. NĚMEC, Jan a kolektiv. *Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vydání. Praha: Olympia, a.s., 2003. 224 s. ISBN 80-7033-781-8
10. REŠ, Bohumil - ŠTĚRBA, Pavel. *Památné stromy*. 3. vydání elektronické. Praha: Agentura ochrana přírody a krajiny ČR, 2010, 68 s. ISBN 978-80-87457-01-6

Jiná literatura:

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. *Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu*. Praha: AOPK ČR, 2011, 40 s. ISBN 978-80-87457-20-7

Leták, OPZP L-03/08/08,SFŽP ČR, AOPK ČR, Průvodce dotacemi v OPŽP

Štýs, Stanislav a kol. *Stromy našich měst*. 1. vydání. Magistrát města Mostu, 2006. 60 s.
Zákony. Úplné Znění. *Životní prostředí*. Číslo 854. Ostrava: Sagit, a.s., 2011, 640 s.
ISBN 978-80-7208-874-4

6.2 Internetové odkazy:

Ústřední seznam ochrany přírody.

Památné stromy (§46) [on-line]. [cit. 2012-07-13]. Dostupné z:

<<http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/pstromy/index.php?frame>>

Operačního programu Životní prostředí. Náklady obvyklých opatření. [on-line].
[cit. 2012-09-15]. Dostupné z: <<http://www.dotace.nature.cz/res/data/003/000612.xls>>

Obnova historických zahrad a parků. [on-line]. [cit. 2012-07-13]. Dostupné z:
<<http://www.dotace.nature.cz/res/data/003/000573.pdf>>

AOPK ČR. Metodiky AOPK ČR. Památné stromy. [on-line]. [cit. 2012-08-20]. Dostupné
z: <<http://old.ochranaprirody.cz/res/data/212/026852.pdf>>

Památné stromy, Pálava. Formulář návrhu na vyhlášení památného stromu. [on-line].
[cit. 2012-10-21]. Dostupné z:

<<http://old.ochranaprirody.cz/palava/index.php?cmd=page&id=4446>>

Arboss - Ošetřování stromů – ceník. [on-line]. [cit. 2012-09-25] Dostupné z:
<<http://www.arboss.cz/ceník/>>

Agentura ochrany přírody a krajiny. Regiony. Ústí nad Labem. [on-line]. [cit. 2012-08-15]
Dostupné z: <<http://old.ochranaprirody.cz/ustinadlabem/>>

Zdravé stromy pro zítřek - Nadace partnerství. Informace o výzvě Zdravé stromy
pro zítřek. [on-line]. [cit. 2012-07-13] Dostupné z:

<<http://www.edotace.cz/katalog-dotaci/zdrave-stromy-pro-zitrek-10491/doplnujici/>>

Mapy: Litvínov. [on-line]. [cit. 2012-12-19] Dostupné z: <<http://www.mapy.cz/s/5YkW>>

Mapy: Most. [on-line]. [cit. 2012-12-19] Dostupné z: <<http://www.mapy.cz/s/5YkX>>

Zákony pro lidi 2011-64. Vyhláška o plánech péče, o podkladech k vyhlášení, evidenci
a označování chráněných území. [on-line]. [cit. 2012-09-15] Dostupné z:
<<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-64>>

Národní programy - Ministerstvo životního prostředí. [on-line]. [cit. 2012-07-13] Dostupné
z: http://mzp.cz/cz/narodni_programy

Novohradské hory. [on-line]. [cit. 2013-02-25] Dostupné z:

<<http://www.mezistromy.cz/cz/les/prirodni-lesni-oblasti/novohradske-hory>>

Seznam kulturních památek v okrese Most. [on-line]. [cit. 2012-10-09] Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/seznamam_kultur%C3%ADch_pam%C3%A1tek_v_okrese_Most>

Program péče o krajinu. Směrnice č. 6-2012.pdf. [on-line]. [cit. 2012-11-07] Dostupné z

<<http://www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html>>

6.3 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Počet a zastoupení památných stromů v okrese Chomutov k 15. 10. 2012. 16

Tabulka 2 - Počet památných stromů, jejich skupin a stromořadí, vyhlášených
od roku 1976-2012 v okrese Chomutov..... 17

Tabulka 3 – Počet a zastoupení památných stromů v okrese Most 18

Tabulka 4 - Počet vyhlášených památných stromů, jejich skupin a stromořadí
v okrese Most od roku 1987 – 2012..... 18

Tabulka 5 - Údaje z evidenčního listu památného stromu..... 19

Tabulka 6 - Náklady na ošetřování stromů ve volné krajině a zeleň v intravelánu. 28

Tabulka 7 – Zdravotní stav památných stromů, počet ošetření, výdaje na péči,
organizace, firmy nebo fyzické osoby, které ošetření hradily. 49

Tabulka 8 – Vlastníci památných stromů, ošetření, náklady, obec, ORP..... 50

6.4 Seznam grafů

Graf 1 - Graf vyjadřující podíl jednotlivých prioritních os
Operačního programu životního prostředí..... 25

6.5 Seznam map

Mapa 1 – Regiony tvořící Ústecký kraj. 30

Mapa 2 – mapa se zákresem památných stromů v Mostě a okolí..... 51

Mapa 3 – mapa se zákresem památných stromů v Litvínově a okolí 53

6.6 Seznam použitých zkratk

AOPK ČR   Agentura ochrany přírody a krajiny české republiky

atd.	a tak dále
BŘ	bezpečnostní řez
cm, m	centimetr, metr
ČR	Česká republika
EVL	evropsky významná lokalita
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
CHKO	chráněná krajinná oblast
Kč	korun českých
KÚ	katastrální území
Mm	magistrát města
MÚ	městský úřad
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
např.	například
NP	národní park
NPR	národní přírodní rezervace
NUTS II	Nomenklatura územních statistických jednotek (region)
odst.	odstavec
okr.	okres
ONV	okresní národní výbor
OPŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
p.č.	parcelní číslo
Sb.	sbírky
S-JTSK	system jednotné trigonometrické sítě katastrální
SMO	státní mapa odvozená
ul.	ulice
ÚSOP	ústřední seznam ochrany přírody
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ŽP	životní prostředí
ZŘ	zdravotní řez

7 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Dub letní (<i>Quercus robur</i>)	61
Příloha 2- Lípa obecná (<i>Tilia x vulgaris Hayne</i>)	62
Příloha 3 - Borovice Schwerinova (<i>Pinus x schwerinii Fitschen</i>)	63
Příloha 4 - Lípa velkolistá 6x, Lípa srdčitá (<i>Tilia platyphyllos, Tilia cordata</i>)	64
Příloha 5 - Lípa srdčitá 2x (<i>Tilia cordata</i>)	65
Příloha 6 - Lípa velkolistá 2x (<i>Tilia platyphyllos</i>)	66
Příloha 7 - Jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	67
Příloha 8 - Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>)	68
Příloha 9 - Lípa velkolistá 2x (<i>Tilia platyphyllos</i>)	69
Příloha 10 - Lípa srdčitá 2x (<i>Tilia cordata</i>)	70
Příloha 11 - Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>)	71
Příloha 12 - Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>)	72
Příloha 13 - Buk lesní (<i>Fagus sylvatica pendula</i>), Jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	73
Příloha 14 - Ořešák černý (<i>Juglans nigra</i>), Dub zimní (<i>Quercus petraea</i>)	74
Příloha 15 - Dub zimní (<i>Quercus petraea</i>)	74
Příloha 16 - Jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i>), Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>)	76
Příloha 17 – žádost o poskytnutí dotace v rámci Programu péče o krajinu	77
Příloha 18 - žádost o poskytnutí dotace v rámci Programu péče o krajinu	78
Příloha 19 – Rozhodnutí o poskytnutí dotace v rámci Programu péče o krajinu	79
Příloha 20 – faktura za ošetření památného stromu	80

Příloha 1 - Dub letní (*Quercus robur*)

Dub letní, kód ÚSOP:105636, zdroj vlastní

turistická mapa

Příloha 2- Lípa obecná (*Tilia x vulgaris* Hayne)

Lípa obecná, kód ÚSOP:101832, zdroj vlastní

dutina ošetřena střížkou

turistická mapa

Příloha 3 - Borovice Schwerinova (*Pinus x schwerinii* Fitschen)

Borovice Schwerinova, kód ÚSOP: 101825, zdroj Magistrát města Mostu

turistická mapa

Příloha 4 - Lípa velkolistá 6x, Lípa srdčitá (*Tilia platyphyllos*, *Tilia cordata*)

Lipové stromořadí, kód ÚSOP : 105195/1-7, zdroj vlastní

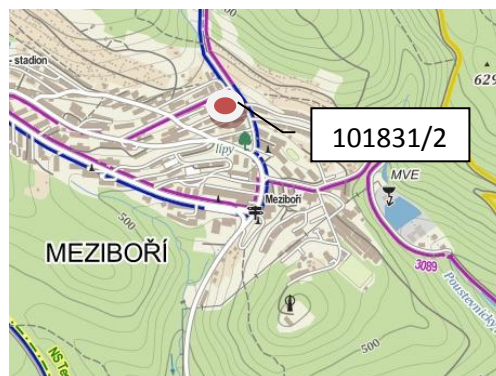
tabule označující památné stromy

turistická mapa

Příloha 5 - Lípa srdčitá 2x (*Tilia cordata*)

Lípa srdčitá, kód ÚSOP: 101831/2, zdroj vlastní

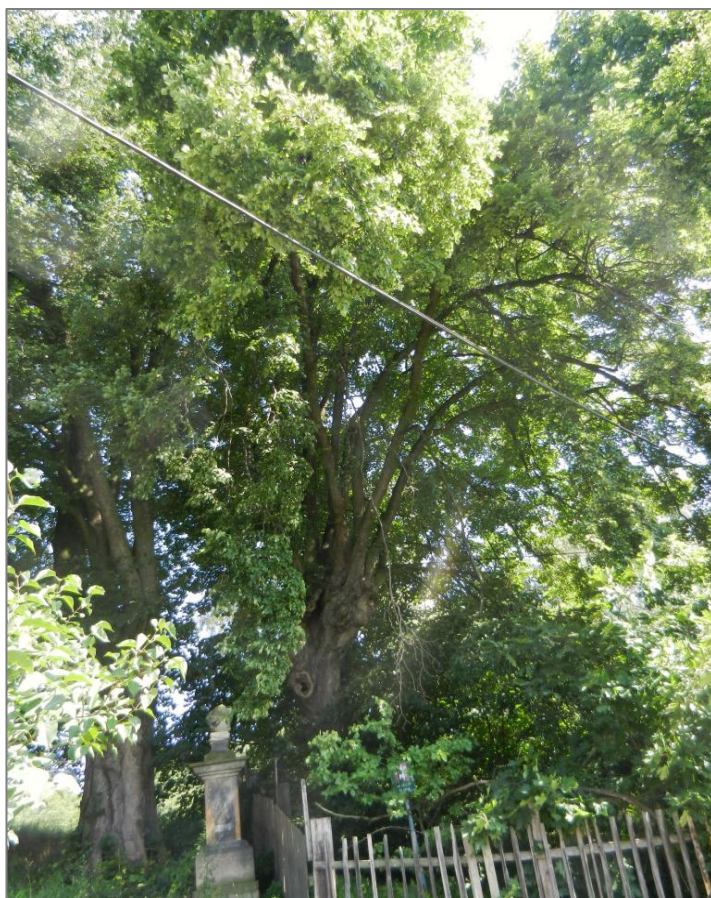
turistická mapa

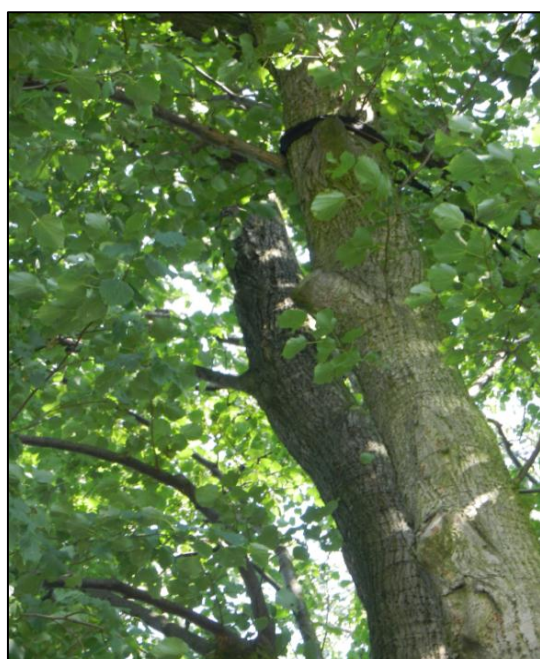
Lípa srdčitá, kód ÚSOP: 101831/1, zdroj vlastní

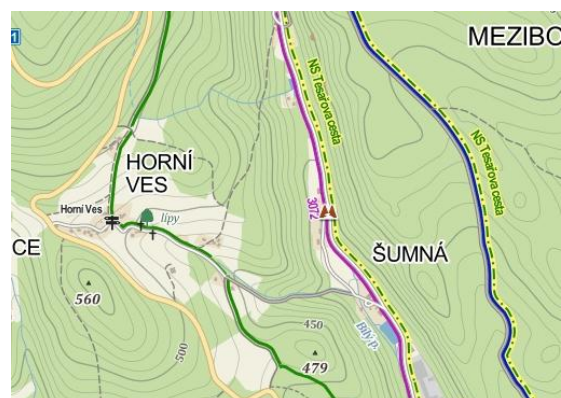
Příloha 6 - Lípa velkolistá 2x (*Tilia platyphyllos*)

Lípa velkolistá, kód ÚSOP:101830/1, 2, zdroj vlastní

vazba COBRA

turistická mapa

Příloha 7 - Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*)

Jírovec maďal, kód ÚSOP: 101828, zdroj vlastní

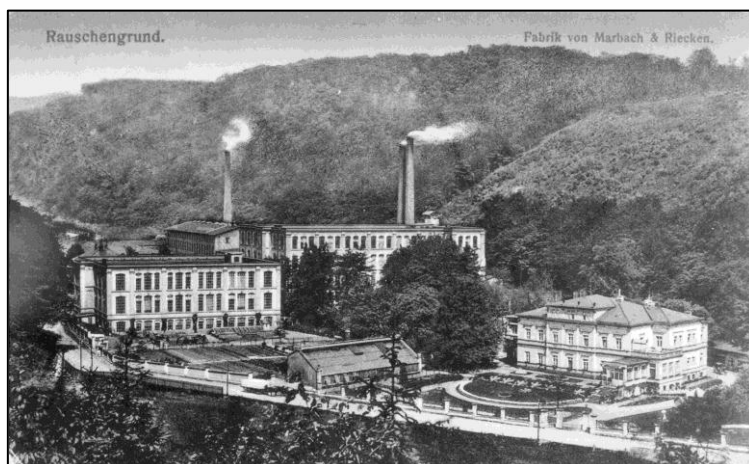

turistická mapa

Příloha 8 - Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Lípa srdčitá, kód ÚSOP: 101829, zdroj vlastní

Zdroj:

(http://cs.wikipedia.org/wiki/seznamam_kultur%C3%ADch_pam%C3%A1tek_v_okrese_Most), bývalá továrna u vily RICO, Litvínov - Šumná

Příloha 9 - Lípa velkolistá 2x (*Tilia platyphyllos*)

Lípa velkolistá, kód ÚSOP: 104965/1, 2, zdroj vlastní

turistická mapa

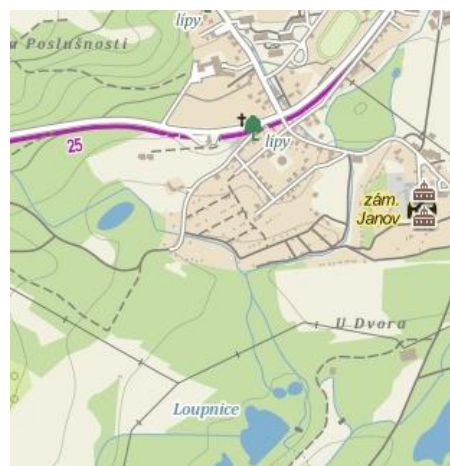
Příloha 10 - Lípa srdčitá 2x (*Tilia cordata*)

Lípa srdčitá, kód ÚSOP: 101827/1, 2, zdroj vlastní

dutina v kmeni

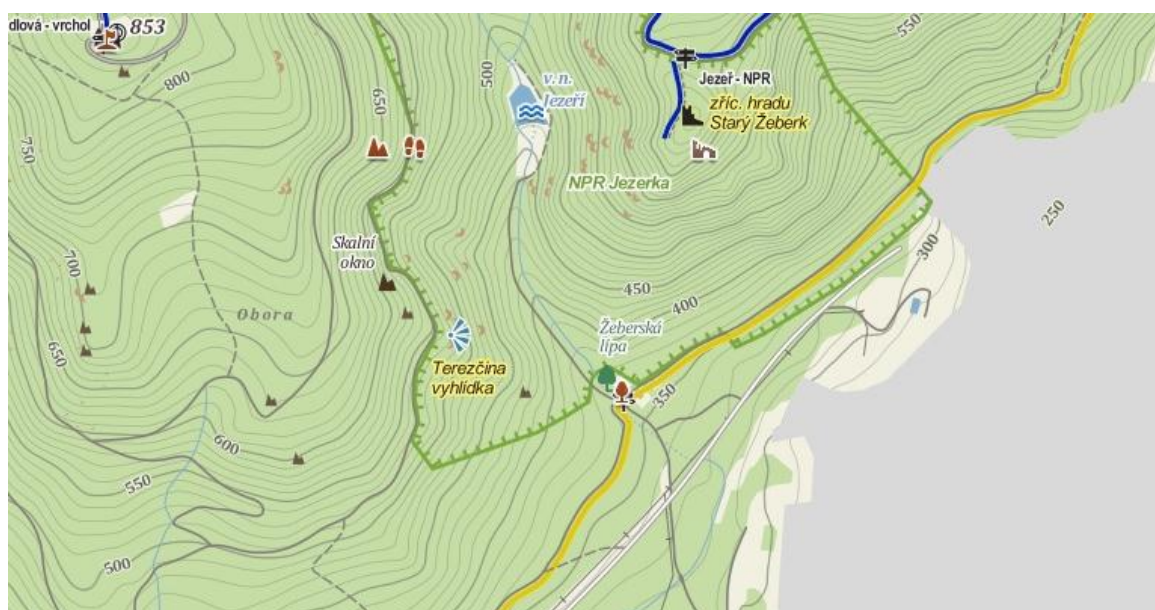
turistická mapa

Příloha 11 - Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Lípa srdčitá, kód ÚSOP: 105789, zdroj vlastní

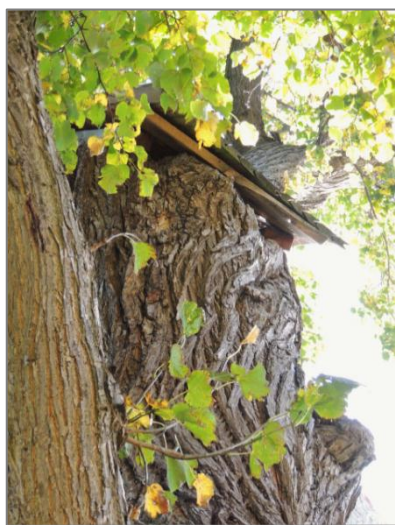
turistická mapa

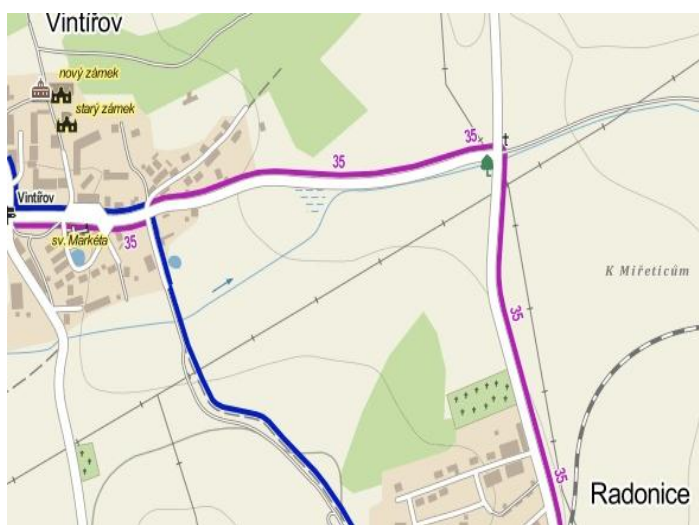
Příloha 12 - Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Lípa srdčitá, kód ÚSOP: 102037, zdroj vlastní

ošetření střížkou

turistická mapa

Příloha 13 - Buk lesní (*Fagus sylvatica pendula*), Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*)

Buk lesní převislý, kód ÚSOP: 102078/3, zdroj vlastní

Jírovec maďal, kód ÚSOP: 102078/4, zdroj vlastní

Příloha 14 - Ořešák černý (*Juglans nigra*), Dub zimní (*Quercus petraea*)

Ořešák černý, zdroj vlastní, kód ÚSOP: 102078/5

poškození kmene

Dub zimní, kód ÚSOP: 102078/6

Příloha 15 - Dub zimní (*Quercus petraea*)

Dub zimní, kód ÚSOP: 102078/7 zdroj vlastní

kýla, napadení houbou

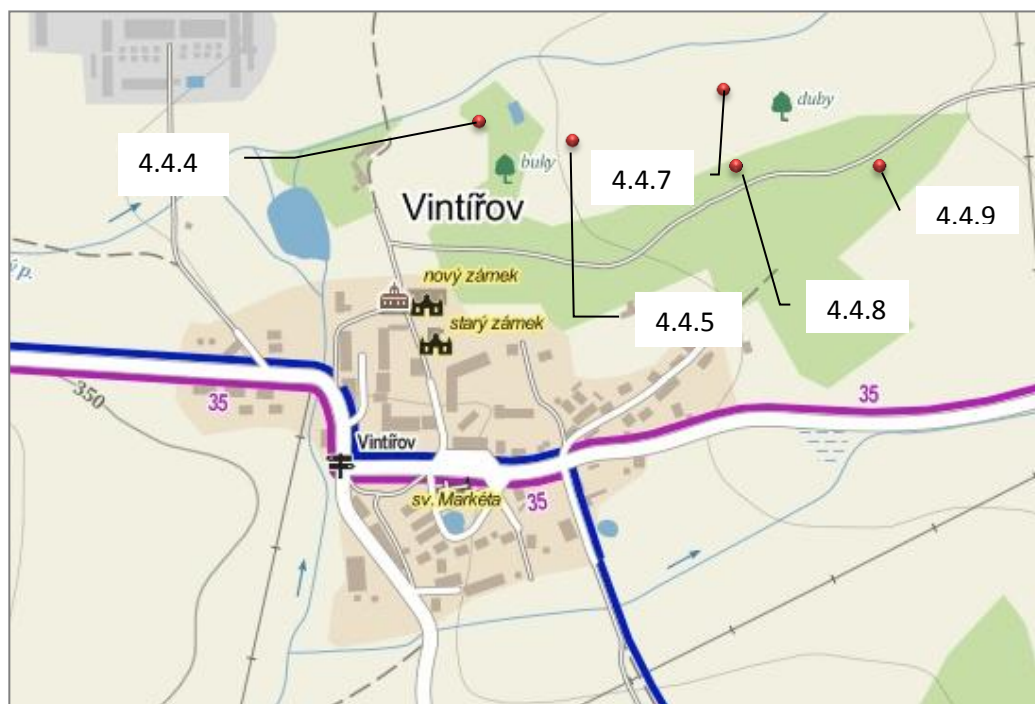
Příloha 16 - Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*), Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

Jírovec maďal, zdroj vlastní, kód
ÚSOP: 102078/8

Lípa malolistá, zdroj vlastní, kód
ÚSOP: 102078/9

turistická mapa

Příloha 17 – žádost o poskytnutí dotace v rámci Programu péče o krajinu

Příloha č.1 k č.j. :M 200002/01

Číslo akce :

ŽÁDOST
o poskytnutí dotace v rámci Programu péče o krajinu pro rok 2001

A. Žadatel :

Úplný název právnické osoby (jméno a příjmení žadatele, je – li žadatel fyzická osoba)

Adresa : Město Kadaň, Mírové náměstí čp. 1 PSČ . 432 01

Bankovní ústav : Komerční banka

IČO: 261 912 Číslo účtu : 1725 - 441/0100

DIČ : Rodné číslo :

podnikatelská fyzická osoba	podnikatelská právnická osoba	NNO - občanské sdružení, obecně prospěšná společnost církevní právnické osoby ***)			PO	RO
politická strana, hnutí	nepodnikatelská fyzická osoba	jiný podnikatelský subjekt	jiná nezisk. organizace, nadace, zájmová organizace, odbory	obec	Magistrát	

Typ subjektu :*)

Statutární zástupce práv. osoby (jméno, příjmení, funkce):

Telefon : Fax:

Osoba pověř. jednáním o finančním příspěvku (jméno, příjmení funkce):

Telefon : Fax:

Žadatel je ne~~ni~~ plátcem DPH: **)

Předmět činnosti žadatelského subjektu (dle obch. rejst. nebo živnost.listu)

B. Předmět žádosti

Název akce : Ošetření památných stromů

Dotiční titul (číslo a název – v pořadí dle objemu prací) :

Okres : Chomutov kat.území : Vintířov

Obec Radonice pozemky (p.p.č.): 87, 91 a 111

*) vypsati i označit křížkem typ subjektu **) nevyhovující škrtněte

***) NNO – nestátní nezisková organizace – vyplní ještě přílohu k žádosti (ve smyslu usnesení vlády č.206/2000)

Příloha 18 - žádost o poskytnutí dotace v rámci Programu péče o krajinu

C. Popis a zdůvodnění opatření :

viz. příloha

D. Výše požadovaných finančních příspěvků

Požadovaný údaj	Celkem	Z toho v r.2001
Celkové náklady akce *)	94.220 Kč	94.220 Kč
Vlastní prostředky žadatele *)	0,- Kč	0,- Kč
c) Požadovaný příspěvek z prostředků MŽP **)		
d) Doporučované náklady **)		
e) Přidělená dotace v procentech **)		

V... Kadaní..... dne 21.3.2001

.....
(jméno, podpis)

Sběrné místo potvrzuje věcnou a formální úplnost žádosti

V..... dne.....2001

.....
(razítko, podpis)

*) vyplní žadatel   **) vyplní sběrné místo

Příloha 19 – Rozhodnutí o poskytnutí dotace v rámci Programu péče o krajinu

ROZHODNUTÍ č. 933A/07/640/01 O POSKYTNUTÍ DOTACE V RÁMCI PROGRAMU PÉČE O KRAJINU V ROCE 2001.

Rozhodnutí vydává
Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10, Praha 10

Název akce: Ošetření památných stromů ve Vintířově

Místo akce (vč. k.ú.): p.p.č. 87, 91, 111 v k.ú. Vintířov, okres Chomutov

Číslo akce: 933A/07/640/01

Příjemce dotace: Město Kadaň, Mírové náměstí č.p. 1, 432 01 Kadaň
IČO:261912
zastoupen: Ing. Miroslav Müller - starosta
tel.: 0398/344486

Bankovní spojení (název banky, č. účtu): KB, 1725-441/0100

Dotační titul (číslo a název): B2, Ošetření památných a významných stromů

Přiznaná podpora: 98 931,00 Kč

Přiznaná dílčí platba z celkové podpory: 0,00 Kč

Příjemce dotace není plátcem DPH

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Středisko Ústí nad Labem
400 01 Ústí nad Labem
P. O. BOX 145

Handwritten signature

- 1 -

Vypracoval: Ing. Marková, Ing. Stuchlík dne 3. 9. 2001
(jméno, razítko)

Schválil: RNDr. Dagmar Novotná, ved. odd. krajinotvorných progr. OEK MŽP dne.....2001
(jméno, razítko)

Handwritten signature

24. IX. 2001

Nedílnou součástí tohoto rozhodnutí jsou přiložené podmínky čerpání dotace ze státního rozpočtu

Příloha 20 – faktura za ošetření památného stromu

E

164

FAKTURA

Dodavatel Ivan Mrkvička - PalMr Kpt. Jaroše 88/46 434 01 Most		IČO 72621001 DIČ CZ6612261601		Faktura číslo 7003	
				Konstantní symbol 0308	
				HS - objednávka číslo	
Peněžní ústav	KB a.s. Most	Odběratel			
Číslo účtu	35-7396720267 / 0100	Procesní Automatické Systémy U města Chersonu 1795 434 01 Most			
Příjemce		IČ: 402 293 19		DIČ: CZ40229319	
Způsob dopravy ☐ vlastní ☐ nákladní ☐ poštou			Datum splatnosti 31.03.2007		
Místo vyskladnění		Místo určení			
		Datum uskuteč.zdaniatel.plnění: 07.03.2007 Forma úhrady: bankovním převodem			
Předávací protokol č.:		Datum vystavení faktury: 07.03.2007			
Označení dodávky	Jedn. množství	Cena za MJ bez DPH	DPH %	Celkem Kč s DPH	
	Množství	Cena bez DPH celkem	DPH Kč		
Fakturuji Vám za zdravotní prořez státem chráněného stromu v areálu firmy P.A.S.					
Cena dohodou 3 000,-Kč + 19% DPH 570,-Kč					
Oprávnění: ŽÚ MÚ Most č.j.: 102 189 42					
DATUM PŘIJETÍ: <i>15. 8. 07</i>		K úhradě celkem Kč			
PODPIS: <i>[Signature]</i>		3 570,-			

Kontakt
tel.: 604 690 491
tel.: 776 567 569
e-mail: palmr.most@seznam.cz

IVAN MRKVIČKA - PALMR
tel.: 604 690 491 **VÝSKOVÉ PRÁCE**
Kpt. Jaroše 88/46, 434 01 Most
IČ: 726 21 001, DIČ: CZ6612261601

[Signature]
Razítko a podpis

47604